

แนวทางปฏิบัติต่อผู้เข้าร่วมโครงการสร้างงาน สร้างอาชีพ ฝึกทักษะการทำงานในภาคอุตสาหกรรม (โครงการพักโทษกรณีมีเหตุพิเศษ) กรณีศึกษาเรือนจำกลางสมุทรปราการ Guidelines for Participants in the Employment Generation and Occupational Training Program in the Industrial Sector (Special Parole Program): A Case Study of Samut Prakan Central Prison

สุดา สุวรรณรักษ์*

Suda Suwannaruk

ธรรมวิทย์ เทอดอุดมธรรม**

Thamavit Terdudomtham

■ บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ ปัญหาและอุปสรรค
ปัจจัยความสำเร็จ ในการดำเนินการโครงการสร้างงาน สร้างอาชีพ ฝึกทักษะ
การทำงานในภาคอุตสาหกรรม (โครงการพักโทษกรณีมีเหตุพิเศษ) กรณีศึกษา
เรือนจำกลางสมุทรปราการ โครงการฯ และข้อเสนอเชิงนโยบายแนวทาง
ปฏิบัติต่อผู้เข้าร่วมโครงการฯ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)
โดยใช้วิธีการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง 23 ราย และการสนทนากลุ่ม
10 ราย ผลการศึกษาพบว่า โครงการสามารถบรรลุผลตามวัตถุประสงค์

* นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาอาชีวศึกษาและการบริหารงานยุติธรรม คณะอาชีวศึกษาและการบริหาร
งานยุติธรรม มหาวิทยาลัยรังสิต

* Doctor of Philosophy in Criminology and Justice Administration, Faculty of Criminology and Justice Administration,
Rangsit University

** รองศาสตราจารย์, คณะอาชีวศึกษาและการบริหารงานยุติธรรม มหาวิทยาลัยรังสิต

** Associate Professor, Faculty of Criminology and Justice Administration, Rangsit University

Received: 25 April 2025 Revised: 1 July 2025 Accepted: 3 July 2025

ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งในด้านผลผลิต (Outputs) ผลลัพธ์ (Outcomes) และความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจ โครงการ “สมุทรปราการโมเดล” ได้ประยุกต์ใช้นโยบายการพักโทษร่วมกับการฝึกวิชาชีพในสถานประกอบการจริง โดยมีการควบคุมผู้ต้องขังผ่านกำไลอิเล็กทรอนิกส์ (EM) ซึ่งช่วยลดภาระของเรือนจำ เสริมสร้างทักษะอาชีพให้ผู้ต้องขัง และเตรียมความพร้อมก่อนกลับคืนสู่สังคม ภาครัฐได้รับประโยชน์จากการลดค่าใช้จ่ายและเสริมสร้างภาพลักษณ์องค์กร ส่วนภาคเอกชนได้รับแรงงานฝีมือที่ช่วยลดต้นทุนการฝึกอบรม ผู้ต้องขังสามารถสร้างรายได้ ส่งเงินช่วยเหลือครอบครัว และได้รับการยอมรับจากสังคมมากขึ้น โครงการนี้จึงเป็นต้นแบบที่ประสบความสำเร็จในการพัฒนาทางเลือกใหม่ให้แก่ระบบราชทัณฑ์ไทยอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ: โครงการพักโทษกรณีพิเศษ, การฝึกทักษะวิชาชีพ, การฟื้นฟูผู้ต้องขัง, สมุทรปราการโมเดล

■ Abstract

This research aims to study the effectiveness, challenges, obstacles, and success factors in the implementation of the Employment Generation and Occupational Training Program in the industrial sector (Special Parole Program), using Samut Prakan Central Prison as a case study, and to propose policy recommendations and practical guidelines

for program participants. This qualitative study employed purposive sampling of 23 participants and focus group discussions involving 10 participants. The findings reveal that the program successfully achieved its objectives in terms of outputs, outcomes, and cost-effectiveness. The “Samut Prakan Model” integrates parole policies with vocational training in real workplaces, using electronic monitoring (EM) bracelets to supervise participants. The program reduces the burden on prisons, enhances vocational skills, and prepares inmates for reintegration into society. The government benefits from reduced incarceration costs and improved organizational image to public, while the private sector gains access to skilled labor and lower training costs. Inmates are able to earn income, provide financial support to their families, and gain greater social acceptance. This program serves as a successful prototype for creating sustainable reform in the Thai correctional system.

Keywords: Special parole program, Vocational skills training, Inmate rehabilitation, Samut Prakan Model

■ บทนำ

กรมราชทัณฑ์เป็นกระบวนการสุดท้ายของกระบวนการยุติธรรมที่ทำหน้าที่ในการลงโทษ

ผู้กระทำผิดกฎหมายตามคำพิพากษาของศาล ทั้งการควบคุมผู้ต้องขังในเรือนจำและทัณฑสถาน รวมทั้งยังดำเนินการในการประหารชีวิตผู้ต้องขังอีกด้วย ซึ่งนอกจากจะมีการกักขังในการควบคุมแล้ว ยังมีการกักขังในการบำบัดแก้ไขฟื้นฟูพัฒนาพฤตินิสัยให้พวกเค้าเหล่านั้นให้กลับตนเป็นพลเมืองดีภายหลังพ้นโทษด้วย กรมราชทัณฑ์ มีเรือนจำและทัณฑสถานทั่วประเทศ จำนวน 143 แห่ง และจากการรายงานของกรมราชทัณฑ์ ถึงสถิติผู้ต้องขังไทย จากข้อมูลเมื่อ 1 มิถุนายน 2565 มีผู้ต้องขังในเรือนจำและทัณฑสถานทั่วประเทศ จำนวน 266,700 คน เป็นชายจำนวน 235,436 คน เป็นหญิงจำนวน 31,264 คน ในขณะที่เรือนจำสามารถรองรับผู้ต้องขังได้เพียง 122,047 คน (Department of Corrections, Bureau of Behavioral Development, 2022) ทำให้กรมราชทัณฑ์ยังประสบปัญหาภาวะผู้ต้องขังล้นเรือนจำ มีผู้ต้องขังมากเกินไปจนความจุ ซึ่งส่งผลต่อศักยภาพในการควบคุมดูแลและกระบวนการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังของเรือนจำที่ทำให้ไม่มีประสิทธิภาพมากพอ ทั้งเรือนจำก็ยังมีปัญหาและมีข้อจำกัดทั้งในด้านงบประมาณ บุคลากร และข้อจำกัดในการจัดโปรแกรมการบำบัดฟื้นฟูและพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากกรมราชทัณฑ์ต้องใช้งบประมาณส่วนใหญ่มุ่งกับการดูแลความเป็นอยู่ของผู้ต้องขังที่เป็นค่าอาหารและค่าใช้จ่ายอื่นๆ โดยศึกษาข้อมูลจากค่าใช้จ่ายตามความจำเป็นขั้นพื้นฐานผู้ต้องขังต่อคนต่อปี (Unit Cost) ของกรมราชทัณฑ์ พบว่าผู้ต้องขังชาย มีค่าใช้จ่าย เฉลี่ยคนละ 21,930.50 บาท และผู้ต้องขังหญิงมีค่าใช้จ่าย เฉลี่ยคนละ 22,164.91 บาท (Budget Bureau, 2021)

ถือว่าเป็นการใช้งบประมาณที่สูง ด้านภาระในการดูแลผู้ต้องขังแทนที่จะนำไปพัฒนาประเทศในด้านอื่น ๆ และจากสถานการณ์ดังกล่าวก็ยังส่งผลให้ผู้ต้องขังที่พ้นโทษออกไปกลับมากระทำผิดซ้ำอีก ส่วนใหญ่พ้นโทษแล้วไม่สามารถหางานทำได้ มีทางเลือกของอาชีพอย่างจำกัด ถูกปฏิเสธการรับเข้าทำงานเนื่องจากมีประวัติการต้องโทษมาก่อน เมื่อไม่มีรายได้ทำให้บางส่วนตัดสินใจกลับไปกระทำความผิดซ้ำอีกทั้ง ๆ ที่คนเหล่านี้จำนวนมากเคยมีความต้องการที่จะกลับไปใช้ชีวิตปกติให้ได้

จากอัตราการทำผิดซ้ำในปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 พบว่า มีผู้ต้องขังกระทำผิดซ้ำภายใน 1 ปี จำนวน 22,705 คน เป็นร้อยละ 17.69 ซึ่งในสถิติการปล่อยตัวของผู้ต้องขัง พบว่าคดีที่มีอัตราการทำผิดซ้ำของผู้ต้องขัง ส่วนใหญ่เป็นความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ถึงร้อยละ 68.61 รองลงมาเป็นการกระทำผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน ร้อยละ 12.89 (Department of Corrections, 2025) แสดงถึงคดีที่กระทำผิดซ้ำไม่ได้เป็นโดยสันดานหรือเป็นอาชีพ แต่อาจมีปัญหาสาเหตุด้านเศรษฐกิจ ไม่มีอาชีพ ไม่มีงานทำ รายได้ไม่พอรายจ่าย ยากมีอยากได้โดยหาเงินอย่างผิดวิธี และปัญหาการไม่ได้รับการยอมรับ ทำให้ต้องใช้ชีวิตที่ไม่เป็นไปตามระเบียบแบบแผนและบรรทัดฐานของสังคมที่ถูกต้อง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Meepien and Bubphamala (2022) ที่ศึกษาในเรื่องปัจจัยที่ทำให้มีการกระทำผิดซ้ำในคดียาเสพติดของผู้ต้องขังเรือนจำกลางอุดรธานี ที่พบว่า ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ เป็นปัจจัยที่ทำให้มีการกระทำผิดซ้ำเป็นอันดับหนึ่ง และรองลงมา คือ ด้านครอบครัว ส่วนในการแก้ไขปัญห

ผู้ต้องขังในเรือนจำที่ผ่านมา มีข้อเสนอแนะหลายแนวทางในการแก้ไข เช่น การใช้มาตรการทางเลือกอื่นแทนการจำคุก เช่น การติดกำไลอิเล็กทรอนิกส์ในการจำกัดพื้นที่ในระหว่างรอการตัดสิน มาตรการคุมประพฤติบำเพ็ญประโยชน์ให้ผู้เสพยาเสพติดเป็นผู้ป่วยที่ต้องได้รับการบำบัด รวมถึงการปรับปรุงการใช้กฎหมายอาญาให้เหมาะสม แม้มีการใช้กระบวนการยุติธรรมทางเลือกมากขึ้น เพื่อช่วยให้จำนวนผู้ต้องขังในเรือนจำลดลง แต่ปัญหาลำคัญที่ต้องตระหนักเพื่อการแก้ไขปัญหาอย่างยั่งยืน คือ การลดการกลับมากระทำผิดของผู้ต้องขังเมื่อพ้นโทษออกไปแล้วนั่นเอง เมื่อประเทศไทยประสบปัญหาการระบาดของโรคไวรัส Covid-19 ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2562 เช่นเดียวกับทั่วโลก ซึ่งหลายประเทศในขณะนั้นต้องปิดพรมแดนและชัตดาวน์ประเทศ เพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโรคดังกล่าว ทำให้เกิดผลกระทบเศรษฐกิจอย่างหนักต่อการเคลื่อนย้ายและห่วงโซ่อุปทานของโลก โดยเฉพาะปัญหาการขาดแคลนแรงงาน ถือเป็นปัญหาที่ภาคอุตสาหกรรม ทั้งภาคอุตสาหกรรมการผลิต อุตสาหกรรมอาหาร หรือภาคการบริการ โดยนายพจน์ อร่ามวัฒนานนท์ รองประธานกรรมการหอการค้าไทย และสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย (Prachachat Turakij Online, 2021, July) ได้ให้สัมภาษณ์ว่าขณะนี้ภาคอุตสาหกรรมการผลิต ภาคการค้าบริการ และภาคเกษตรประสบปัญหาขาดแคลนแรงงานประมาณ 5 แสนคน และเพิ่มขึ้นร้อยละ 10-20 ในเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2564 เนื่องจากช่วงต้นปี พ.ศ. 2564 แรงงานต่างด้าวจากพม่า กัมพูชา และลาวได้เดินทางกลับไปยังประเทศของตนเพื่อต่อวีซ่าหรือใบอนุญาตทำงานที่หมดอายุ

เฉลี่ยเดือนละ 90,000-100,000 คน และไม่สามารถเดินทางกลับมายังประเทศไทยได้ เนื่องจากภาครัฐทำการปิดชายแดนเพื่อควบคุมโรคระบาด ประกอบกับการจ้างแรงงานไทยมาทดแทนแรงงานต่างด้าวไม่เพียงพอ

จากปัญหาดังกล่าว กระทรวงยุติธรรมและกรมราชทัณฑ์จึงได้ดำเนินการแสวงหารูปแบบแนวทางใหม่ในการแก้ปัญหาดังกล่าวให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานที่ขาดแคลนแรงงานในภาคการผลิต โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม (นายสมศักดิ์ เทพสุทิน) ในขณะนั้น ต้องการเปลี่ยนภาระให้เป็นพลัง จึงมีแนวคิดที่จะขับเคลื่อนการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมราชทัณฑ์เพื่อสังคมสำหรับการพัฒนาพฤตินิสัย (Correctional Industrial Estate) โดยประสานความร่วมมือจากภาคเอกชนมาช่วยในการจัดหาอาชีพสุจริตซึ่งเป็นการลงทุนภาครัฐเพิ่มให้น้อยที่สุดเพื่อแก้ปัญหาการขาดแคลนทรัพยากร และเป็นการจัดหาพื้นที่รองรับสำหรับผู้พ้นโทษที่สังคมไม่ยอมรับให้ได้รับการช่วยเหลือในการประกอบอาชีพสุจริตอันมีรายได้เพียงพอไม่ต้องหวนกลับไปกระทำผิดซ้ำอีก รวมถึงเป็นพื้นที่รองรับในการนำนักโทษที่มีความประพฤติดีและพร้อมจะกลับตัวแต่ขาดผู้อุปการะรับรองให้สามารถออกไปเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยภายนอกเรือนจำซึ่งสามารถช่วยแก้ปัญหาความขาดแออัดของนักโทษในเรือนจำได้อีกทางหนึ่ง

โดยเริ่มต้นจากการดำเนินงานภายใต้โครงการ “สร้างงาน สร้างอาชีพ ฝึกทักษะการทำงานในภาคอุตสาหกรรม” ที่มีแนวคิดว่าจะมีการจัดพื้นที่รองรับในการดูแลผู้ต้องขังก่อนปล่อยตัวพ้นโทษให้ผู้กระทำความผิดได้มีโอกาส

ได้ปรับตัวและเตรียมความพร้อมด้านการพัฒนาอาชีพสู่จรรยาบรรณไว้ โดยใช้เงื่อนไขทางกฎหมายกำหนดให้ผู้ต้องขังต้องอยู่ภายในเงื่อนไขการควบคุมความประพฤติก่อนการปล่อยตัว ซึ่งนิคมอุตสาหกรรมราชทัณฑ์จะเป็นกลไกสำคัญที่จะมาช่วยการดูแลผู้ต้องขังก่อนพ้นโทษตรงนี้ได้มาก จึงได้ร่วมกับการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ที่ดำเนินการคัดเลือกผู้ประกอบการหรือโรงงานที่มีความเหมาะสมร่วมโครงการฯ ผ่านการสำรวจความต้องการของผู้ประกอบการและประกาศเชิญชวนผู้ประกอบการที่ขาดแคลนแรงงานประสงค์จะรับผู้ต้องขังเข้าทำงานผ่านกระบวนการพักโทษกรณีมีเหตุพิเศษติดก้าไล EM โดกรรมราชทัณฑ์และกรมคุมประพฤติจะดำเนินการเตรียมความพร้อมของผู้ต้องขังที่สมัครใจเข้าร่วมโครงการ ซึ่งมีการเตรียมความพร้อมผู้ต้องขังกลุ่มนี้ผ่านรูปแบบการจัดอบรมหลักสูตรต่างๆ การดำเนินการในรูปแบบของการคุมประพฤติการเตรียมอุปกรณ์ EM และเตรียมบุคลากรเพื่อติดตามความคืบหน้าของผู้ต้องขังกลุ่มนี้ ทั้งนี้ โครงการ “สร้างงาน สร้างอาชีพ ฝึกทักษะการทำงานในภาคอุตสาหกรรม” จะเป็นการดำเนินการควบคู่กับการศึกษาและขับเคลื่อนไปสู่การจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมราชทัณฑ์ต่อไป โดยกรมราชทัณฑ์ได้กำหนดให้เรือนจำกลางสมุทรปราการเป็นเรือนจำแห่งแรกที่นำร่องแนวคิดและหลักการการสร้างงาน สร้างอาชีพ ฝึกทักษะการทำงานในภาคอุตสาหกรรมเรือนจำกลางสมุทรปราการ (โครงการพักโทษกรณีมีเหตุพิเศษ) หรือ “สมุทรปราการ Model” ภายใต้วัตถุประสงค์ในการพยายามสร้างอาชีพที่มั่นคงให้กับผู้ต้องขังภายหลังพ้นโทษ ให้เกิด

การจ้างงานผู้ต้องขัง ผู้พักโทษ หรือผู้พ้นโทษ โดยสังคมได้ให้โอกาสผู้กระทำผิดให้กลับมามีอาชีพที่มั่นคง มีรายได้ ก็จะส่งผลช่วยลดการกลับไปกระทำผิดซ้ำของพวกเค้าเหล่านั้นได้อีกทางหนึ่ง

ทั้งนี้ ในปัจจุบันกระทรวงยุติธรรมและกรมราชทัณฑ์ได้มีความต้องการขยายโครงการ “สร้างงาน สร้างอาชีพ ฝึกทักษะการทำงานในภาคอุตสาหกรรม” (โครงการพักโทษกรณีมีเหตุพิเศษ) ภายใต้การดำเนินงานเช่นเดียวกับ “สมุทรปราการ Model” ไปยังเรือนจำต่างๆ ทั่วประเทศ แต่ด้วยการขับเคลื่อนตามแบบ “สมุทรปราการ Model” ที่ยังเป็นโครงการนำร่องแห่งแรกของประเทศไทย ซึ่งยังพบปัญหาอุปสรรคและข้อจำกัดต่างๆ ในการดำเนินการของ Stakeholder อยู่เป็นระยะ ต้องมีการประสานงานความเข้าใจและความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ เพื่อแก้ปัญหาข้อจำกัดต่างๆ อยู่บ่อยครั้ง และยังไม่มีการศึกษาที่จริงจังอย่างเป็นรูปธรรม ที่จะสามารถกำหนดเป็นรูปแบบหรือแนวทางปฏิบัติต่อผู้ร่วมโครงการ “สร้างงาน สร้างอาชีพ ฝึกทักษะการทำงานในภาคอุตสาหกรรม” (โครงการพักโทษกรณีมีเหตุพิเศษ) ของ “สมุทรปราการ Model” ที่จะครอบคลุมในการดำเนินโครงการอย่างรอบด้านของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย Stakeholder ทั้งหมด ที่จะต้องเป็นต้นแบบให้เรือนจำอื่นๆ ดำเนินการ” ได้ ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาผลการดำเนินการโครงการสร้างงาน สร้างอาชีพ ฝึกทักษะการทำงานในภาคอุตสาหกรรม (โครงการพักโทษกรณีมีเหตุพิเศษ) ของเรือนจำกลางสมุทรปราการเพื่อให้เป็นประโยชน์และเป็นแนวทางในการพัฒนาต่อยอดไปยังเรือนจำอื่นๆ ต่อไป สำหรับการศึกษาใน

“สมุทรปราการ Model” ที่เป็นเรือนจำนำร่องแห่งแรกกว่ามีผลสัมฤทธิ์ในการดำเนินการเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการฯ ที่กระทรวงยุติธรรมและกรมราชทัณฑ์ตั้งไว้ว่าอย่างไร โดยผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าการประเมินผลสัมฤทธิ์ของโครงการที่จะเป็นเครื่องมือให้กระบวนการทำงานที่เป็นส่วนสำคัญอย่างหนึ่งในระบบการบริหารจัดการโครงการให้ประสบความสำเร็จ เห็นผลกระทบของโครงการที่มีต่อบุคคล ชุมชน สังคม และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและภาคเอกชนอย่างไร และผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการโครงการสร้างงาน สร้างอาชีพ ฝึกทักษะการทำงานในภาคอุตสาหกรรม (โครงการพักโทษกรณีมีเหตุพิเศษ) รวมทั้งปัจจัยใดบ้างที่มีผลต่อความสำเร็จของการดำเนินการโครงการสร้างงาน สร้างอาชีพ ฝึกทักษะการทำงานในภาคอุตสาหกรรม (โครงการพักโทษกรณีมีเหตุพิเศษ) และนำผลการศึกษามาเป็นข้อเสนอเชิงนโยบายแนวทางปฏิบัติต่อผู้เข้าร่วมโครงการสร้างงาน สร้างอาชีพ ฝึกทักษะการทำงานในภาคอุตสาหกรรม (โครงการพักโทษกรณีมีเหตุพิเศษ) เพื่อให้สามารถเป็นข้อมูลประกอบในการพัฒนารูปแบบในการดำเนินการต่อยอดในการขยายพื้นที่เรือนจำอื่นให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นต่อไป

■ วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ในการดำเนินการโครงการสร้างงาน สร้างอาชีพ ฝึกทักษะการทำงานในภาคอุตสาหกรรม (โครงการพักโทษกรณีมีเหตุพิเศษ) กรณีศึกษาเรือนจำ

กลางสมุทรปราการ

2. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการโครงการสร้างงาน สร้างอาชีพ ฝึกทักษะการทำงานในภาคอุตสาหกรรม (โครงการพักโทษกรณีมีเหตุพิเศษ) กรณีศึกษาเรือนจำกลางสมุทรปราการ

3. เพื่อศึกษาปัจจัยความสำเร็จของการดำเนินการโครงการสร้างงาน สร้างอาชีพ ฝึกทักษะการทำงานในภาคอุตสาหกรรม (โครงการพักโทษกรณีมีเหตุพิเศษ) กรณีศึกษาเรือนจำกลางสมุทรปราการ

4. เพื่อศึกษาข้อเสนอเชิงนโยบายแนวทางปฏิบัติต่อผู้เข้าร่วมโครงการสร้างงาน สร้างอาชีพ ฝึกทักษะการทำงานในภาคอุตสาหกรรม (โครงการพักโทษกรณีมีเหตุพิเศษ) กรณีศึกษาเรือนจำกลางสมุทรปราการ เพื่อให้สามารถเป็นข้อมูลประกอบในการพัฒนารูปแบบในการดำเนินการพัฒนาต่อยอดในการขยายพื้นที่เรือนจำอื่นต่อไป

■ วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาในครั้งนี้ใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant)

ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 กลุ่มหลัก โดยใช้วิธีการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) รวม 23 ราย ดังนี้

1.1 ผู้บริหารในส่วนกลางของกรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม จำนวน 2 ราย ได้แก่ ผู้ตรวจกระทรวงยุติธรรม/รองอธิบดีกรมราชทัณฑ์, ผู้อำนวยการกองพัฒนาพฤตินิสัย/ผู้อำนวยการ

กองทัพอากาศ ซึ่งเป็นผู้บริหารที่ร่วมกำหนดนโยบายต่าง ๆ ในการแก้ไขพัฒนาพฤติกรรมผู้ต้องขังในเรือนจำของกรมราชทัณฑ์

1.2 ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่เรือนจำที่รับผิดชอบเกี่ยวกับโครงการสร้างงาน สร้างอาชีพ ฝึกทักษะการทำงานในภาคอุตสาหกรรม (โครงการพักโทษกรณีมีเหตุพิเศษ) กรณีศึกษาเรือนจำกลางสมุทรปราการ จำนวน 3 ราย ซึ่งเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานในเรือนจำไม่น้อยกว่า 3 ปี

1.3 ผู้ถูกคุมประพฤติที่เข้าร่วมโครงการสร้างงาน สร้างอาชีพ ฝึกทักษะการทำงานในภาคอุตสาหกรรมของเรือนจำสมุทรปราการ (โครงการพักโทษกรณีมีเหตุพิเศษ) จำนวน 10 ราย ซึ่งเป็นผู้ถูกคุมประพฤติที่ได้ทำงานในสถานประกอบการในตำแหน่งงานที่ใช้ทักษะการทำงานแตกต่างกัน (ซึ่งในปี พ.ศ. 2566 มีผู้พักโทษฯ เรือนจำสมุทรปราการเข้าทำงานในสถานประกอบการรวมทั้งหมดจำนวน 16 บริษัท ผู้วิจัยได้คัดเลือกจากสถานประกอบการที่รับผู้พักโทษเข้าทำงาน ที่มีจำนวนผู้ถูกคุมประพฤติเข้าทำงานสูงสุด 5 อันดับแรก จำนวนที่ละ 2 ราย)

1.4 ผู้ประกอบการที่เข้าร่วมโครงการสร้างงาน สร้างอาชีพ ฝึกทักษะการทำงานในภาคอุตสาหกรรมของเรือนจำสมุทรปราการ (โครงการพักโทษกรณีมีเหตุพิเศษ) จำนวน 5 ราย ซึ่งเป็นผู้ประกอบการที่รับเป็นผู้อุปการะผู้ถูกคุมประพฤติเข้าทำงานในสถานประกอบการไม่น้อยกว่า 2 คน

1.5 พนักงานคุมประพฤติที่ควบคุมดูแลผู้เข้าโครงการสร้างงาน สร้างอาชีพฝึกทักษะการทำงานในภาคอุตสาหกรรมของเรือนจำ

สมุทรปราการ (โครงการพักโทษกรณีมีเหตุพิเศษ) จำนวน 3 ราย ซึ่งมีประสบการณ์ติดตามผู้ถูกคุมประพฤติ ไม่น้อยกว่า 2 ปี

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 การเก็บข้อมูลเอกสาร (Documentary Research) โดยศึกษาแนวคิดหลักการและตัวแบบจากบทความ วารสารทางวิชาการ หนังสือ ตำรา วิทยานิพนธ์ อินเทอร์เน็ตหรือเว็บไซต์ ตลอดจนเอกสารอื่น ๆ ทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ เพื่อสร้างแบบสอบถามในการนำมาวิเคราะห์เกี่ยวกับโครงการสร้างงาน สร้างอาชีพ ฝึกทักษะการทำงานในภาคอุตสาหกรรม (โครงการพักโทษกรณีมีเหตุพิเศษ)

2.2 การวิจัยภาคสนาม (Field Research) โดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) มีการดำเนินการสัมภาษณ์เกี่ยวกับโครงการสร้างงาน สร้างอาชีพ ฝึกทักษะการทำงานในภาคอุตสาหกรรม (โครงการพักโทษกรณีมีเหตุพิเศษ) กรณีศึกษาเรือนจำกลางสมุทรปราการ และการสนทนากลุ่ม (Focus Group) จำนวน 1 ครั้ง เพื่อระดมความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนจากประสบการณ์ของกลุ่มผู้บริหารและเจ้าหน้าที่เรือนจำ เจ้าหน้าที่คุมประพฤติ ผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องกับโครงการสร้างงาน สร้างอาชีพ ฝึกทักษะการทำงานในภาคอุตสาหกรรมของเรือนจำสมุทรปราการ (โครงการพักโทษกรณีมีเหตุพิเศษ) จำนวนรวมทั้งสิ้น 10 ราย โดยผู้ให้ข้อมูลสำคัญจากการสัมภาษณ์เป็นคนละกลุ่มกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญจากการสนทนากลุ่ม

3. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 อุปกรณ์สำหรับบันทึกข้อมูล อุปกรณ์สำหรับบันทึกข้อมูล เช่น เทปบันทึกเสียง เครื่องเขียน กระดาษสำหรับจดบันทึก และแฟ้มสำหรับเก็บรวบรวมข้อมูล

3.2 การสัมภาษณ์เชิงลึก โดยผู้วิจัยได้สร้างแบบสัมภาษณ์จากแนวคิด ทฤษฎีทางอาชญาวิทยา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งได้ทำการตรวจสอบและพิจารณาแก้ไขจากผู้ทรงคุณวุฒิ และปรับปรุงแบบสัมภาษณ์จนสมบูรณ์ แล้วจึงนำไปใช้เก็บข้อมูลจริง การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการรวบรวมข้อมูลโดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก ในลักษณะของการสนทนา แลกเปลี่ยนความคิด ชักถามแล้วให้ตอบคำถาม โดยคำถามจะมีทั้งลักษณะที่เป็นทางการ และไม่เป็นทางการ แล้วจดบันทึกคำตอบไว้อย่างละเอียด

3.3 จัดการสนทนากลุ่ม (Focus Group) จำนวน 1 ครั้ง เพื่อระดมความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนจากประสบการณ์ของกลุ่มผู้บริหารและเจ้าหน้าที่เรือนจำ เจ้าหน้าที่คุมประพฤติ ผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องกับโครงการสร้างงาน สร้างอาชีพ ฝึกทักษะการทำงานในภาคอุตสาหกรรมของเรือนจำสมุทรปราการ (โครงการพักโทษกรณีมีเหตุพิเศษ) จำนวน 10 ราย เพื่อสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้ในการศึกษามาเป็นข้อเสนอเชิงนโยบาย แนวทางปฏิบัติต่อผู้เข้าร่วมโครงการสร้างงาน สร้างอาชีพ ฝึกทักษะการทำงานในภาคอุตสาหกรรม (โครงการพักโทษกรณีมีเหตุพิเศษ) กรณีศึกษาเรือนจำกลางสมุทรปราการ

3.3.1 การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ให้ผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ความชำนาญในการทำงานที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานราชทัณฑ์ที่หลากหลาย ทั้งด้านการพัฒนาพฤตินิสัย กฎหมาย การกำหนดแผนและนโยบายของกรมราชทัณฑ์ จำนวน 3 ท่าน เป็นผู้ตรวจสอบความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของเครื่องมือในการวิจัย และได้ให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบคำถามว่ามีความครอบคลุมวัตถุประสงค์และหัวข้องานวิจัย จากนั้นผู้วิจัยได้แก้ไขแบบสัมภาษณ์ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์ที่ปรึกษา

4. การตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล

ผู้วิจัยตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล โดยกำหนดแนวทางดำเนินงานเพื่อให้ผลการศึกษา มีความถูกต้อง เทียบตรง เชื่อถือได้ไว้ 3 ประเด็น ดังนี้

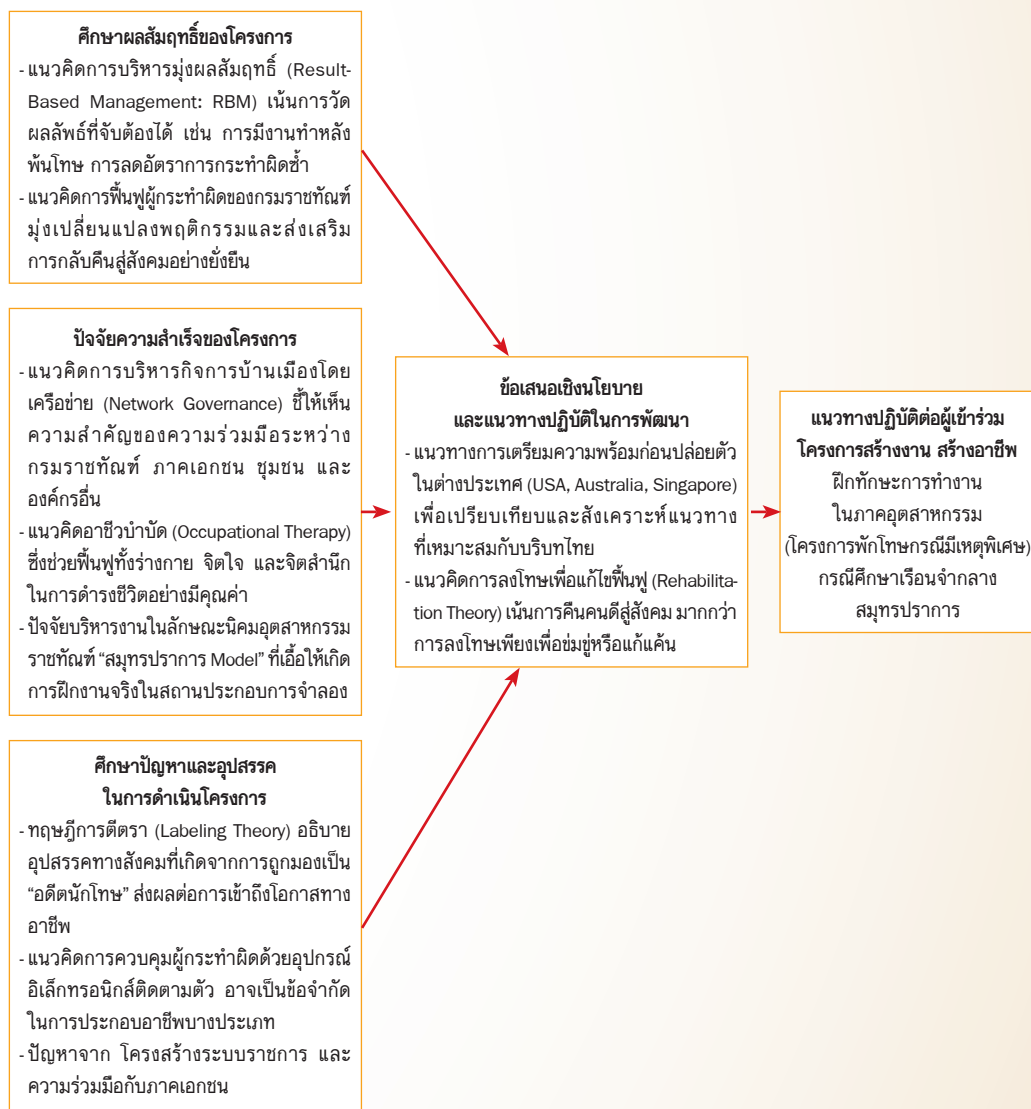
1) ตรวจสอบความครบถ้วนของข้อมูล ด้วยวิธีตรวจสอบแบบสามเส้า (Triangulation) เพื่อให้สามารถสรุป วิเคราะห์ และอธิบายสถานการณ์ได้อย่างน่าเชื่อถือ

2) ตรวจสอบความถูกต้องของการสรุป และตีความข้อมูล โดยนำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ไปยืนยันกับแหล่งข้อมูลอีกครั้ง

3) ตรวจสอบความสอดคล้องกับกรอบแนวคิดทฤษฎี โดยเปรียบเทียบผลการวิเคราะห์กับข้อโต้แย้ง และปรับข้อสรุปให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

■ กรอบแนวคิดการวิจัย

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

หมายเหตุ. จากผู้วิจัย

■ ผลการวิจัยและอภิปรายผล

1. ผลสัมฤทธิ์ในการดำเนินการโครงการ สร้างงาน สร้างอาชีพ ฝึกทักษะการทำงาน ในภาคอุตสาหกรรม (โครงการพักโทษกรณีมีเหตุ พิเศษ) กรณีศึกษาเรือนจำกลางสมุทรปราการ

1.1 มีการดำเนินการตรงตามวัตถุประสงค์
ของโครงการสร้างงาน สร้างอาชีพฝึกทักษะ
การทำงานในภาคอุตสาหกรรม (โครงการพักโทษ
กรณีมีเหตุพิเศษ) ของเรือนจำกลางสมุทรปราการ
เกิดผลผลิต (Outputs) ที่ตั้งไว้

(1) การรับผู้ต้องขังเข้าทำงานใน
สถานประกอบการ โดยได้รับพักโทษกรณีมีเหตุ
พิเศษ เป็นผู้ถูกคุมประพฤติ เพื่อเตรียมความพร้อม
ด้านทักษะอาชีพก่อนพ้นโทษ โครงการฯ
ที่เปิดโอกาสให้ผู้ต้องขังได้เข้าทำงานใน
สถานประกอบการเป็นแนวทางสำคัญในการ
เตรียมความพร้อมด้านทักษะอาชีพก่อนพ้นโทษ
ซึ่งมีผลสัมฤทธิ์ในการช่วยให้ผู้ต้องขังสามารถ
ปรับตัวเข้าสู่สังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ
ภายใต้การดำเนินการร่วมกันระหว่างภาครัฐ
และภาคเอกชน โครงการนี้ได้สร้างโอกาสให้
ผู้ต้องขังสามารถพัฒนาทักษะการทำงาน
ในสภาพแวดล้อมจริง ส่งเสริมความรับผิดชอบ
ในหน้าที่ และเรียนรู้การทำงานร่วมกับผู้อื่น
ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการใช้ชีวิตในสังคม
ภายหลังพ้นโทษ และเพิ่มโอกาสในการจ้างงาน
ภายหลังพ้นโทษสอดคล้องกับทฤษฎีการลงโทษ
เพื่อการแก้ไขฟื้นฟู (Rehabilitative Theory)
ซึ่งเน้นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมผู้กระทำผิด
ผ่านกระบวนการฝึกอบรมและการเสริมสร้าง
ทักษะอาชีพในสภาพแวดล้อมจริง (Martinson,
1974) เพื่อเตรียมความพร้อมก่อนกลับคืนสู่สังคม

อย่างมีศักยภาพ ทั้งนี้ กรมราชทัณฑ์ได้ให้
ความสำคัญกับการสร้างโอกาสให้ผู้ต้องขัง
มีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ส่งเสริมการพัฒนา
อย่างเป็นระบบ ส่งผลให้สถานประกอบการ
และสังคมเริ่มเปลี่ยนทัศนคติเชิงบวกต่อผู้พ้นโทษ
นำไปสู่การลดอัตราการกระทำผิดซ้ำ และส่งเสริม
ความมั่นคงของสังคมในระยะยาว

(2) ผู้ถูกคุมประพฤติทำงานในสถาน
ประกอบการ ได้รับอัตราค่าตอบแทนตามอัตรา
ค่าจ้างขั้นต่ำตามที่กฎหมายกำหนด และได้รับ
สวัสดิการต่าง ๆ เหมือนกับการจ้างงานทั่วไป
เช่น ที่พัก เครื่องแต่งกาย เป็นต้น โดยผู้ถูก
คุมประพฤติทำงานในสถานประกอบการภายใต้
เงื่อนไขของการพักโทษกรณีมีเหตุพิเศษ
เป็นแนวทางสำคัญในการคืนคนดีสู่สังคม
โดยเปิดโอกาสให้ผู้ต้องขังที่ได้รับการปล่อยตัว
มีอาชีพและรายได้ที่มั่นคง ซึ่งเป็นการลดโอกาส
ในการกลับไปกระทำผิดซ้ำ ซึ่งผู้ถูกคุมประพฤติ
ที่เข้าร่วมโครงการได้รับอัตราค่าตอบแทนตาม
อัตราค่าจ้างขั้นต่ำที่กฎหมายกำหนด โดยได้รับ
ค่าจ้างวันละ 363-370 บาท และมีโอกาสปรับเพิ่ม
ค่าตอบแทนตามความสามารถและตำแหน่งงาน
เช่น การได้รับการเลื่อนตำแหน่งเป็นหัวหน้างาน
ที่มีรายได้สูงถึง 20,000 บาทต่อเดือน นอกจากนี้
สถานประกอบการที่เข้าร่วมโครงการยังให้
ความสำคัญกับการจัดสวัสดิการให้แก่ผู้เข้าร่วม
โครงการอย่างเท่าเทียมกับพนักงานทั่วไป เช่น
การจัดหาที่พัก การจัดเตรียมเครื่องแต่งกาย
หรืออุปกรณ์ป้องกันความปลอดภัยในที่ทำงาน
รวมถึงโบนัส เบี้ยขยัน และสิทธิประโยชน์ด้าน
ประกันสังคมหลังจากผ่านช่วงทดลองงาน ทั้งนี้
ผู้ประกอบการบางแห่งยังอำนวยความสะดวก
ด้านการเดินทางโดยการจัดหารถรับส่งสำหรับ

ผู้ที่อาศัยอยู่ไกลจากสถานประกอบการ การมีรายได้และสวัสดิการที่เท่าเทียมกับพนักงานทั่วไปช่วยให้ผู้ถูกคุมประพฤติปรับตัวเข้าสู่สังคมการทำงานได้ดีขึ้น และลดอคติจากนายจ้างและเพื่อนร่วมงาน สอดคล้องกับแนวคิดของทฤษฎีการลงโทษเพื่อการฟื้นฟู (Rehabilitation Theory) ซึ่งให้ความสำคัญกับการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและส่งเสริมศักยภาพของผู้กระทำผิดผ่านกระบวนการฝึกอาชีพและการเตรียมความพร้อมสู่สังคม แนวทางดังกล่าวมุ่งลดอัตราการกระทำผิดซ้ำ โดยเชื่อว่าผู้กระทำผิดสามารถเปลี่ยนแปลงได้หากได้รับโอกาสที่เหมาะสม และสอดคล้องกับทฤษฎีการติดตรา (Labeling Theory) ซึ่งชี้ว่าการที่สังคมมองผู้พ้นโทษในแง่ลบจะยิ่งตอกย้ำบทบาททางอาชญากรรมและกีดกันโอกาสในการกลับเข้าสู่สังคมอย่างปกติ (Becker, 1963; Tannenbaum, 1938) การเปิดพื้นที่ให้ผู้ต้องขังได้ทำงานในสถานประกอบการจึงเป็นกลไกสำคัญที่ลดผลกระทบจากการติดตราทางสังคม และสอดคล้องกับนโยบายของกรมราชทัณฑ์ในการฟื้นฟูผู้กระทำผิดอย่างเป็นระบบ ทั้งนี้โครงการดังกล่าวไม่เพียงแต่เป็นแนวทางที่ช่วยสร้างโอกาสและความเป็นธรรมให้แก่ผู้ต้องขัง แต่ยังมีส่วนสำคัญในการเสริมสร้างความปลอดภัยและความยั่งยืนให้แก่สังคมโดยรวม และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Valentine & Redcross (2015) ศึกษาผลกระทบของงานช่วงเปลี่ยนผ่านหลังการปล่อยตัวจากเรือนจำ พบว่าอดีตนักโทษเผชิญความเสียเปรียบในตลาดแรงงานจากประวัติอาชญากรรมและระยะเวลาที่อยู่ในเรือนจำ ซึ่งลดโอกาสในการจ้างงานและเพิ่มความเสี่ยงในการกระทำผิดซ้ำ โดยโครงการ Transitional Jobs เช่น CEO

และ TJRD ซึ่งจัดหางานชั่วคราวพร้อมค่าจ้างขั้นต่ำให้ผู้พ้นโทษ ช่วยเพิ่มอัตราการจ้างงานและลดการกระทำผิดซ้ำได้อย่างมีนัยสำคัญ คล้ายกับแนวทางนิคมอุตสาหกรรมเรือนจำของไทยที่ให้ผู้ได้รับการพักโทษมีโอกาสทำงานและสร้างรายได้ทันที

(3) ผู้ถูกคุมประพฤติทำงานในสถานประกอบการได้รับการปฏิบัติเช่นเดียวกับการปฏิบัติในการทำงานเช่นเดียวกับพนักงานทั่วไป โดยผู้ถูกคุมประพฤติได้รับโอกาสในการทำงานภายใต้เงื่อนไขที่ช่วยให้พวกเขาสามารถปรับตัวและสร้างชีวิตใหม่ได้อย่างมั่นคง ผู้ถูกคุมประพฤติได้รับค่าจ้างตามอัตราขั้นต่ำของกฎหมาย รวมถึงสวัสดิการต่าง ๆ เช่นเดียวกับพนักงานทั่วไป ทั้งนี้ มีมาตรการติดตามพฤติกรรมผ่านช่องทางสื่อสาร เช่น กลุ่มไลน์ เพื่อประเมินความเรียบร้อยของการทำงานและชีวิตประจำวัน โดยมาตรการควบคุมพฤติกรรมมีความเข้มงวดมากกว่าพนักงานทั่วไป โดยมีหัวหน้างานคอยสอดส่องการทำงานและการใช้ชีวิต เช่น การกำหนดเวลาการกลับเข้าที่พักไม่เกิน 22.00 น. และการห้ามออกนอกพื้นที่ที่กำหนด รวมถึงการตรวจสอบสารเสพติดเป็นระยะ หากพบว่ามีการละเมิดเงื่อนไข อาจถูกตักเตือนเป็นลำดับขั้นไปจนถึงการส่งตัวกลับเรือนจำ ผู้ประกอบการยังมีการชี้แจงให้พนักงานทั่วไปเข้าใจถึงการมีผู้ถูกคุมประพฤติร่วมงาน เพื่อลดอคติและเปิดโอกาสให้ผู้ที่เคยได้รับโทษสามารถฟื้นฟูตนเองได้ สอดคล้องกับทฤษฎีการติดตรา (Labeling Theory) ซึ่งชี้ว่าภาพลักษณ์ในแง่ลบต่อผู้กระทำผิดส่งผลต่อโอกาสในการกลับคืนสู่สังคม มาตรการสร้างความเข้าใจแก่พนักงานและการให้โอกาสในการทำงานอย่างเท่าเทียม ช่วยลดอคติทาง

สังคม และส่งเสริมการยอมรับผู้พ้นโทษในฐานะสมาชิกที่มีคุณค่าขององค์กรและสังคม อันเป็นกลไกสำคัญในการลดการกระทำผิดซ้ำอย่างยั่งยืน

(4) พนักงานทั่วไปในสถานประกอบการปฏิบัติต่อผู้ถูกคุมประพฤติที่ทำงานในสถานประกอบการเช่นเดียวกับพนักงานทั่วไป โดยในสถานประกอบการที่มีผู้ถูกคุมประพฤติทำงานร่วมกับพนักงานทั่วไป พบว่า ทุกฝ่ายสามารถปรับตัวและปฏิบัติต่อกันอย่างเท่าเทียมมากขึ้น แม้ว่าช่วงแรกของโครงการอาจมีความกังวลจากพนักงานบางส่วน โดยเฉพาะในเรื่องความปลอดภัยและการทำงานร่วมกัน สอดคล้องกับทฤษฎีการข่มขู่ยับยั้ง (Deterrence Theory) ผ่านการรายงานตัว การตรวจสอบสารเสพติด และการใช้เทคโนโลยีติดตามตัว เช่น กำไล EM เพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำ (Beccaria, 1963; Bentham, 1948) ขณะเดียวกัน การลดการตีตรา สอดคล้องกับทฤษฎีการตีตรา (Labeling Theory) และแนวคิดการฟื้นฟู ที่ส่งเสริมการยอมรับจากสังคมและเปิดโอกาสให้ผู้กระทำผิดกลับเข้าสู่ชีวิตปกติอย่างมีศักดิ์ศรี

(5) พนักงานคุมประพฤติกำกับดูแลและช่วยเหลือต่อผู้ถูกคุมประพฤติที่ทำงานในสถานประกอบการต่างกับกับผู้ถูกคุมประพฤติที่ได้รับการพักโทษปกติ โครงการฯ มีระบบควบคุมและกำกับดูแลผู้ถูกคุมประพฤติอย่างเข้มงวด โดยพนักงานคุมประพฤติจะติดตามการปฏิบัติงานของผู้ถูกคุมประพฤติในสถานประกอบการอย่างใกล้ชิด ซึ่งแตกต่างจากการคุมประพฤติทั่วไปที่ให้ผู้ถูกคุมประพฤตินำรายงานตัวที่สำคัญงาน การกำกับดูแลกลุ่มนี้มีมาตรการที่ละเอียดมากขึ้น เช่น การตรวจ

ปัสสาวะหาสารเสพติดเป็นระยะ การควบคุมเวลาการกลับเข้าที่พัก การห้ามออกนอกพื้นที่ที่กำหนด และการตรวจสอบสภาพความเป็นอยู่ของผู้ถูกคุมประพฤติอย่างต่อเนื่อง พนักงานคุมประพฤติจะเข้าเยี่ยมสถานประกอบการทุกเดือนเพื่อให้คำปรึกษาและแก้ไขปัญหา ทำให้ผู้ถูกคุมประพฤติสามารถปฏิบัติงานได้โดยไม่ต้องหยุดงานเพื่อรายงานตัวที่สำคัญงาน สอดคล้องกับทฤษฎีการตีตรา (Labeling Theory) โดยลดผลกระทบของการตีตราผู้กระทำผิดผ่านการให้โอกาสทำงานในภาคอุตสาหกรรมอย่างเท่าเทียมกับพนักงานทั่วไปช่วยลดความอายและความตึงเครียด พร้อมเสริมทักษะการทำงานและการปรับตัวเข้าสู่สังคม สอดคล้องกับแนวคิดการฟื้นฟูของกรมราชทัณฑ์ที่มุ่งเน้นการให้โอกาสและการติดตามอย่างใกล้ชิด เพื่อส่งเสริมการกลับคืนสู่สังคมอย่างมีประสิทธิภาพ

(6) การรับแรงงานผู้ต้องขัง โดยการพักโทษกรณีมีเหตุพิเศษเข้ามาทำงานในสถานประกอบการช่วยบรรเทาปัญหาขาดแคลนแรงงานและสามารถมาทดแทนแรงงานขาดแคลนในสถานประกอบการได้ โครงการฯ มีบทบาทสำคัญในการบรรเทาปัญหาการขาดแคลนแรงงานในสถานประกอบการ โดยเฉพาะในช่วงที่ธุรกิจขยายตัวและแรงงานต่างด้าวลดลง เช่น ในช่วงการแพร่ระบาดของ Covid-19 ซึ่งมีความต้องการแรงงานเพิ่มขึ้น ซึ่งในช่วงแรกของโครงการ โดยเฉพาะระหว่าง การแพร่ระบาดของ Covid-19 สถานประกอบการจำนวนมากให้ความสนใจรับผู้ต้องขังมาทำงานภายนอก เนื่องจากแรงงานต่างด้าวไม่สามารถเดินทางกลับเข้ามาทำงานได้ แม้ว่าปัจจุบันแรงงานต่างด้าวจะเริ่มกลับเข้าสู่ภาคอุตสาหกรรม

แล้วแต่สถานประกอบการยังคงต้องการจ้างผู้ถูกคุมประพฤติ เนื่องจากผู้ต้องขังมีทักษะและความสามารถที่สูงกว่าแรงงานต่างด้าวทั่วไป และสามารถสื่อสารในการทำงานได้ง่ายกว่า ซึ่งแนวทางที่มีประสิทธิภาพในการแก้ปัญหาการขาดแคลนแรงงาน โดยในบางสถานประกอบการผู้ต้องขังสามารถทดแทนแรงงานที่มีทักษะต่ำได้ถึงร้อยละ 30 ของแรงงานทั้งหมด สอดคล้องกับทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟู ที่มุ่งเน้นการพัฒนาผู้กระทำผิดให้กลับสู่สังคมอย่างมีคุณค่า ลดการตีตราตามแนวคิด Labeling Theory โดยเปิดโอกาสให้แสดงศักยภาพผ่านการทำงาน ทั้งยังใช้เทคโนโลยี EM ในการควบคุมอย่างมีประสิทธิภาพ เพิ่มความมั่นใจแก่สถานประกอบการและส่งเสริมการกลับคืนสู่สังคมอย่างยั่งยืน

1.2 มีการดำเนินการตรงตามวัตถุประสงค์ของโครงการสร้างงาน สร้างอาชีพ ฝึกทักษะการทำงานในภาคอุตสาหกรรม (โครงการพักโทษกรณีมีเหตุพิเศษ) ของเรือนจำกลางสมุทรปราการ เกิดผลลัพธ์ (Outcomes) ที่ตั้งไว้

(1) ผู้ต้องขังได้รับการคุมประพฤติเข้าร่วมโครงการฯ มีงานทำภายหลังพ้นโทษมากขึ้น โดยผู้ต้องขังที่ได้รับการคัดเลือกให้เข้าร่วมโครงการจะต้องมีประวัติพฤติกรรมที่ดีและได้รับการประเมินว่ามีศักยภาพในการปรับตัวเข้าสู่สังคม โดยในช่วงของการคุมประพฤติ พวกเขาจะได้รับโอกาสเข้าทำงานในสถานประกอบการที่เข้าร่วมโครงการ ซึ่งสถานประกอบการเหล่านี้มีบทบาทสำคัญในการให้โอกาสทางอาชีพแก่ผู้ต้องขัง โดยเปิดโอกาสให้ผู้ต้องขังได้เรียนรู้และฝึกฝนทักษะที่จำเป็นในการประกอบอาชีพ ผู้ต้องขังยังได้รับค่าจ้างและสวัสดิการตาม

กฎหมายแรงงาน ซึ่งช่วยสร้างความมั่นคงทางการเงินและลดความเสี่ยงในการกลับไปกระทำผิดซ้ำอีก หลังจากผู้ต้องขังพ้นโทษและออกจากการคุมประพฤติ สถานประกอบการหลายแห่งได้แสดงความพร้อมในการจ้างงานต่อ สอดคล้องกับแนวคิดการฟื้นฟูผู้กระทำผิดของกรมราชทัณฑ์ที่เน้นเปลี่ยนพฤติกรรมพัฒนาทักษะชีวิต และเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมให้ผู้ต้องขังสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีศักดิ์ศรี และมั่นคงในสังคม ลดการกระทำผิดซ้ำ และสนับสนุนเป้าหมายการคืนคนดีสู่สังคมอย่างยั่งยืน

(2) ผู้พ้นโทษทำงานประจำ มีรายได้เลี้ยงตนเองและครอบครัวภายหลังพ้นโทษ โดยผู้พ้นโทษที่ได้รับการจ้างงานในสถานประกอบการและมีงานประจำหลังพ้นโทษสามารถสร้างรายได้ที่เพียงพอสำหรับดูแลตนเองและครอบครัวได้ โดยสถานประกอบการที่เข้าร่วมโครงการให้ค่าจ้างตามตำแหน่งและความสามารถตามที่กฎหมายกำหนดบางแห่งให้เงินเดือนเริ่มต้นที่ 15,000 บาท และมีการปรับเงินเดือนเพิ่มทุกปี เช่น ปรับขึ้นปีละ 5% เพื่อส่งเสริมความมั่นคงในการทำงานและรายได้ของผู้พ้นโทษ โดยจากการทำงานในสถานประกอบการผู้พ้นโทษสามารถสร้างความมั่นคงในอาชีพ รวมถึงมีรายได้ที่เพียงพอสำหรับการดูแลครอบครัว พบว่าบางคนได้สร้างครอบครัวใหม่ ในระหว่างการทำงานและดำรงชีวิตด้วยความมั่นคง นอกจากนี้ ยังมีบางคนที่วางแผนการเงินเพื่อการซื้อบ้าน เป็นการสร้างรากฐานสำหรับอนาคตด้วยการใช้รายได้จากอาชีพที่มั่นคง ซึ่งผู้พ้นโทษที่เข้าร่วมโครงการฯ และทำงานในสถานประกอบการได้รับโอกาสสร้างรายได้

ประจำ ทำให้สามารถเลี้ยงดูตนเองและครอบครัวได้อย่างยั่งยืน ลดภาระการกลับไปพึ่งพิงสังคม และส่งเสริมให้พวกเขาสามารถตั้งต้นชีวิตใหม่ในสังคมได้อย่างมีคุณภาพ สอดคล้องกับแนวคิดการฟื้นฟูผู้กระทำผิดของกรมราชทัณฑ์ที่มุ่งเน้นการเตรียมความพร้อมให้ผู้พ้นโทษสามารถกลับคืนสู่สังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะการสร้างโอกาสในการมีอาชีพและรายได้ที่มั่นคง โครงการจ้างงานในภาคอุตสาหกรรมที่เข้าร่วมกับกรมราชทัณฑ์จึงเป็นกลไกสำคัญที่สนับสนุนแนวทางดังกล่าว โดยการมีรายได้ประจำจากการทำงานตามอัตราค่าจ้างที่เป็นธรรม ช่วยลดความเสี่ยงในการกลับไปกระทำผิดซ้ำ เพิ่มแรงจูงใจในการปรับตัว และลดภาระการพึ่งพิงครอบครัวหรือสังคม

(3) ผู้ถูกคุมประพฤติดและผู้พ้นโทษเห็นคุณค่าในตนเอง ได้รับการยอมรับจากนายจ้าง เพื่อนร่วมงานและครอบครัว รวมทั้งสังคมให้โอกาสผู้กระทำผิดในการใช้ชีวิตภายนอกเรือนจำ โดยการเข้าร่วมโครงการฯ ของผู้ถูกคุมประพฤติดและผู้พ้นโทษมีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างคุณค่าในตนเองและช่วยให้ผู้ต้องขังเหล่านี้สามารถกลับคืนสู่สังคมได้อย่างมีศักดิ์ศรี การได้รับโอกาสจากนายจ้างในการทำงานเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้เห็นคุณค่าของตนเองมากยิ่งขึ้น นายจ้างหลายรายเล็งเห็นถึงศักยภาพและความพยายามของผู้พ้นโทษ จึงเปิดโอกาสให้ได้เข้าทำงานอย่างเท่าเทียมกับพนักงานทั่วไป นอกจากการได้รับโอกาสในการทำงานแล้ว ผู้พ้นโทษยังได้รับการสนับสนุนและกำลังใจจากนายจ้างและเพื่อนร่วมงาน ซึ่งมีส่วนช่วยให้พวกเขาปรับตัวและลดความเสี่ยงต่อการกลับไปกระทำผิดซ้ำ

นอกจากด้านการทำงานแล้ว การได้รับการยอมรับจากสังคมและครอบครัวเป็นอีกปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้ผู้พ้นโทษสามารถกลับมาใช้ชีวิตอย่างปกติ ครอบครัวที่ให้การสนับสนุนและกำลังใจจะช่วยสร้างแรงจูงใจให้ผู้ต้องขังมีความมุ่งมั่นรักษาโอกาสที่ได้รับ หลายคนสามารถสร้างความสัมพันธ์ใหม่ในชีวิตคู่และวางแผนสร้างครอบครัว สอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีจิตตราโดยการกระทำผิดอาจเกิดจากการที่สังคมตีตราผู้กระทำผิดหรือผู้พ้นโทษ ทำให้พวกเขารู้สึกด้อยค่าและเสี่ยงกลับไปกระทำผิดซ้ำ การให้โอกาสในการทำงานที่เท่าเทียมช่วยลดการตีตราและสร้างความมั่นคงให้กับผู้พ้นโทษ การสนับสนุนจากนายจ้างและสังคมจะช่วยให้พวกเขาปรับตัวและหลีกเลี่ยงการกลับไปทำผิด การให้โอกาสดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดการฟื้นฟูของผู้กระทำผิดที่มุ่งช่วยผู้พ้นโทษปรับตัวกลับคืนสู่สังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ลดอัตราการทำผิดซ้ำ และส่งเสริมให้พวกเขากลับมาเป็นพลเมืองที่มีคุณค่าในสังคม

1.3 ความคุ้มค่าและความประหยัด
ค่าใช้จ่ายของรัฐบาล มีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการในการดำเนินโครงการสร้างงาน สร้างอาชีพ ฝึกทักษะการทำงานในภาคอุตสาหกรรม (โครงการพักโทษกรณีมีเหตุพิเศษ) กรณีศึกษาเรือนจำกลางสมุทรปราการหรือ “สมุทรปราการ Model”

โครงการฯ เป็นแนวทางที่มีประสิทธิภาพในการลดปัญหาความแออัดภายในเรือนจำ และช่วยลดภาระค่าใช้จ่ายของภาครัฐในการดูแลผู้ต้องขัง โครงการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้ต้องขังที่ผ่านเกณฑ์สามารถได้รับโอกาสในการทำงาน

ภายนอกเรือนจำภายใต้การกำกับดูแลของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ส่งผลให้ภาครัฐสามารถลดงบประมาณที่ใช้ในการจัดหาอาหาร ค่ารักษาพยาบาล และค่าใช้จ่ายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของเรือนจำ ในขณะที่เดียวกันยังช่วยพัฒนาสภาพแวดล้อมภายในเรือนจำให้เอื้อต่อการฟื้นฟูและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้ต้องขังที่ยังคงอยู่ในระบบ ส่งผลให้ระบบการควบคุมและคุมขังสามารถดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น จากการดำเนินโครงการดังกล่าวไม่เพียงแต่ช่วยลดภาระทางเศรษฐกิจของรัฐ และยังสามารถลดภาระทางเศรษฐกิจของภาคเอกชนในการจัดหากำลังแรงงาน โดยเฉพาะในภาคอุตสาหกรรมที่มีความต้องการแรงงานจำนวนมาก ผู้เข้าร่วมโครงการได้รับโอกาสในการพัฒนาทักษะการทำงานในสายอาชีพที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ทั้งระหว่างที่อยู่ในโครงการ และภายหลังจากพ้นโทษ นายจ้างและสถานประกอบการที่เข้าร่วมโครงการได้รับประโยชน์จากการจ้างงานแรงงานที่ได้รับการฝึกฝนมาอย่างเหมาะสม ทั้งยังสามารถช่วยแก้ไขปัญหการขาดแคลนแรงงานและลดอัตราการลาออกของพนักงาน ส่งผลให้เกิดประโยชน์ต่อภาคธุรกิจในระยะยาว และยังสะท้อนให้เห็นถึงความสามารถในการลดโอกาสที่ผู้พ้นโทษจะกลับไปกระทำผิดซ้ำเมื่อผู้ต้องขังได้รับโอกาสในการประกอบอาชีพ

ที่มั่นคงและมีรายได้ที่เพียงพอต่อการดำรงชีวิต โอกาสในการหวนกลับไปสู่เส้นทางอาชญากรรมย่อมลดลง ซึ่งนำไปสู่การลดอัตราการก่ออาชญากรรมและส่งผลดีต่อความสงบเรียบร้อยของสังคม อีกทั้งยังช่วยให้สังคมเกิดทัศนคติที่ดีขึ้นต่อผู้พ้นโทษและเพิ่มโอกาสในการยอมรับพวกเขา กลับคืนสู่สังคม สอดคล้องกับแนวคิดการฟื้นฟูผู้กระทำผิดของกรมราชทัณฑ์ โดยโครงการฟื้นฟูผู้กระทำผิดของกรมราชทัณฑ์ มุ่งพัฒนาศักยภาพของผู้ต้องขังทั้งในระหว่างรับโทษและหลังพ้นโทษ โดยการให้โอกาสฝึกทักษะการทำงานในภาคอุตสาหกรรม ซึ่งช่วยให้ผู้ต้องขังสามารถปรับตัวเข้ากับสังคม และลดอุปสรรคในการหางานหลังพ้นโทษ การฝึกงานและการจ้างงานยังช่วยลดอัตราการกระทำผิดซ้ำและลดภาระค่าใช้จ่ายของรัฐในการดูแลผู้ต้องขัง โดยส่งเสริมให้ผู้ต้องขังพึ่งพาตนเองจากรายได้ที่ได้รับจากการทำงานในภาคอุตสาหกรรม (Department of Corrections, 2023)

2. ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการโครงการสร้างงาน สร้างอาชีพ ฝึกทักษะการทำงานในภาคอุตสาหกรรม (โครงการพักโทษกรณีมีเหตุพิเศษ) กรณีศึกษาเรือนจำกลางสมุทรปราการ

ตารางที่ 1 สรุปปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการโครงการสร้างงาน สร้างอาชีพ ฝึกทักษะการทำงาน ในภาคอุตสาหกรรม (โครงการพักโทษกรณีมีเหตุพิเศษ) กรณีศึกษาเรือนจำกลางสมุทรปราการจำแนกตามรายกลุ่ม

กลุ่ม	ประเด็นปัญหา/อุปสรรค
ผู้ประกอบการ	1) ความไม่สอดคล้องของทักษะและความสามารถของผู้ต้องขัง 2) การไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขการคุมประพฤติ 3) พฤติกรรมและทัศนคติที่ไม่เหมาะสม 4) การสื่อสารระหว่างสถานประกอบการและเจ้าหน้าที่คุมประพฤติ 5) การขาดความต่อเนื่องในการสนับสนุนแรงงาน
พนักงานคุมประพฤติ	1) การกระจายภาระงานไม่เท่าเทียมกัน 2) ปัญหาจากสถานประกอบการที่ไม่ประสงค์รับผู้ถูกคุมประพฤติทำงาน 3) ปัญหาความไม่ต่อเนื่องในกระบวนการทำงาน 4) ปัญหาที่เกิดจากอุปกรณ์ติดตามผู้ถูกคุมประพฤติ 5) ปัญหาที่เกี่ยวกับตัวบุคคลและข้อจำกัดในการออกนอกพื้นที่
ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่เรือนจำ	1) ปัญหาด้านพฤติกรรมและการปฏิบัติตามเงื่อนไข 2) ปัญหาด้านความเชื่อมั่นของสถานประกอบการ 3) ปัญหาด้านการลดความแออัดในเรือนจำ 4) ปัญหาด้านกระบวนการคัดกรองของสถานประกอบการ
ผู้บริหารกรมราชทัณฑ์	1) จำนวนสถานประกอบการไม่เพียงพอ 2) ขั้นตอนการดำเนินการซับซ้อนและใช้เวลานาน 3) การขาดความเข้าใจและข้อมูลที่ชัดเจน 4) ภาระงานของเจ้าหน้าที่เรือนจำ 5) การละเมิดเงื่อนไขของผู้ต้องขัง 6) ทักษะของผู้ต้องขังไม่ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน
ผู้ถูกคุมประพฤติ	1) ความไม่ทั่วถึงและการเลือกปฏิบัติ 2) ขั้นตอนการดำเนินการล่าช้าและข้อจำกัดจากการใส่กำไล EM 3) การขาดการสื่อสารและการเตรียมความพร้อมก่อนออกจากเรือนจำ 4) ความต้องการความยืดหยุ่นในช่วงวันหยุดเทศกาล

หมายเหตุ. จากผู้วิจัย

จากการศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินโครงการสร้างงาน สร้างอาชีพ ฝึกทักษะการทำงานในภาคอุตสาหกรรม (โครงการพักโทษกรณีมีเหตุพิเศษ) กรณีศึกษาเรือนจำกลางสมุทรปราการ พบว่าสอดคล้องกับงานวิจัยของ Silarat and Boonsathorn (2019) ระบุว่าผู้ประกอบการให้ความสำคัญกับปัจจัย 7 ด้าน เช่น ความตั้งใจพัฒนาตนเองและทัศนคติที่ดี

แต่ยังพบปัญหาที่เกี่ยวกับพฤติกรรมและทักษะที่ไม่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน รวมถึงความไม่มั่นใจของสถานประกอบการในการจ้างงานผู้ต้องขัง นอกจากนี้ ยังพบปัญหาการสื่อสารระหว่างสถานประกอบการและเจ้าหน้าที่คุมประพฤติ และขาดความต่อเนื่องในการสนับสนุนแรงงาน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Kitcharoen (2015) ซึ่งศึกษาการใช้

เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ (EM) ในการพักโทษพบว่า มีข้อจำกัดในการใช้งาน เช่น กระบวนการดำเนินงานที่ล่าช้าและปัญหาการติดตามผู้ต้องขัง การใช้กำไล EM ช่วยเพิ่มความปลอดภัยแต่ยังต้องมีการปรับปรุง ส่วนในโครงการพักโทษของเรือนจำกลางสมุทรปราการพบว่าการคัดกรองผู้ต้องขังและการติดตามผลยังไม่เพียงพอและมีปัญหาการกระจายภาระงานของเจ้าหน้าที่ที่ไม่สมดุล ทำให้กระบวนการพักโทษไม่สามารถดำเนินการได้อย่างราบรื่น และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Visher, Debus, and Yahner (2008) ศึกษาการจ้างงานของผู้พ้นโทษใน 3 รัฐของสหรัฐฯ พบว่า แม้มีการเตรียมงานให้ก่อนปล่อยตัว แต่ผู้พ้นโทษส่วนใหญ่ยังประสบปัญหาในการหางานเนื่องจากขาดทักษะ ประสบการณ์ และมีประวัติอาชญากรรม รวมถึงปัญหาสุขภาพหรือการใช้สารเสพติดเดิม ทำให้โอกาสในการได้งานดีมีน้อย ส่วนมากได้งานใช้แรงงานและค่าจ้างต่ำ แม้โครงการที่ร่วมกับเรือนจำจะช่วยให้ผู้พ้นโทษรู้สึกได้รับโอกาสและความสัมพันธ์ที่ดีในที่ทำงาน แต่ประวัติอาชญากรรมยังเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการจ้างงาน

3. ปัจจัยความสำเร็จของการดำเนินการโครงการสร้างงาน สร้างอาชีพ ฝึกทักษะการทำงานในภาคอุตสาหกรรม (โครงการพักโทษกรณีมีเหตุพิเศษ) กรณีศึกษาเรือนจำกลางสมุทรปราการ

3.1 วัตถุประสงค์ในการดำเนินโครงการสร้างงาน สร้างอาชีพ ฝึกทักษะการทำงานในภาคอุตสาหกรรม (โครงการพักโทษกรณีมีเหตุพิเศษ) กรณีศึกษาเรือนจำกลางสมุทรปราการ หรือ “สมุทรปราการ Model” โดยมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญดังต่อไปนี้

(1) การเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยตัวโครงการนี้มีเป้าหมายเพื่อให้ผู้ต้องขังที่ได้รับการพักโทษสามารถออกไปทำงานภายนอกเรือนจำได้ โดยต้องติดกำไลอิเล็กทรอนิกส์ (EM) เพื่อให้สามารถติดตามพฤติกรรมได้อย่างใกล้ชิด กระบวนการนี้ช่วยให้ผู้ต้องขังปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมภายนอก ค่อย ๆ ซึมซับวัฒนธรรมการทำงาน ฝึกความรับผิดชอบ และสร้างทักษะที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตอิสระ นอกจากนี้ ยังเป็นโอกาสที่ดีในการพัฒนาความมั่นใจและการสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างผู้ต้องขังกับสังคมภายนอก ซึ่งจะช่วยลดความเครียดและความกังวลในการกลับเข้าสู่สังคมอีกครั้ง

(2) การลดความแออัดในเรือนจำ ปัญหาความแออัดในเรือนจำเป็นปัญหาสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพของระบบราชทัณฑ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศไทย ที่มีอัตราการคุมขังสูง โครงการนี้จึงเป็นแนวทางสำคัญในการลดจำนวนผู้ต้องขังภายในเรือนจำผ่านกระบวนการพักโทษ ซึ่งช่วยให้มีพื้นที่เพียงพอสำหรับผู้ต้องขังที่ยังต้องรับโทษเต็มจำนวน นอกจากนี้ ยังช่วยให้เจ้าหน้าที่สามารถบริหารจัดการผู้ต้องขังที่เหลืออยู่ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ลดปัญหาด้านสวัสดิการและสิ่งแวดล้อมภายในเรือนจำ และช่วยเพิ่มโอกาสในการพัฒนาผู้ต้องขังที่ยังต้องอยู่ภายใต้การควบคุมของเรือนจำ

(3) การสนับสนุนภาคเศรษฐกิจและตลาดแรงงาน ปัจจุบันภาคอุตสาหกรรมของไทยกำลังเผชิญกับปัญหาการขาดแคลนแรงงาน โดยเฉพาะแรงงานระดับล่าง โครงการนี้ช่วยบรรเทาปัญหาดังกล่าวโดยเปิดโอกาสให้ผู้ต้องขังสามารถทำงานในสถานประกอบการ

ที่ต้องการแรงงานได้จริง ซึ่งไม่เพียงแต่ช่วยให้ธุรกิจสามารถดำเนินกิจการได้อย่างราบรื่นเท่านั้น แต่ยังช่วยให้ผู้ต้องขังมีรายได้จากการทำงาน ได้รับค่าจ้างและสวัสดิการตามกฎหมายแรงงาน ซึ่งช่วยลดภาระของภาครัฐในการดูแลผู้ต้องขังหลังพ้นโทษ ทำให้พวกเขาสามารถดูแลตนเองและครอบครัวได้ ลดความเสี่ยงต่อการกลับไปกระทำผิดซ้ำ และช่วยสร้างเสถียรภาพทางเศรษฐกิจในระดับมหภาค

(4) การส่งเสริมการปรับตัวเข้าสู่สังคม การปรับตัวของผู้ต้องขังหลังพ้นโทษเป็นประเด็นสำคัญที่ต้องได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐและสังคม โครงการนี้เปิดโอกาสให้ผู้ต้องขังได้เรียนรู้และปรับตัวกับสังคมผ่านการทำงานจริง ทำให้พวกเขาสามารถปรับพฤติกรรมให้เข้ากับวัฒนธรรมการทำงานและการใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่น นอกจากนี้ ยังช่วยสร้างความเชื่อมั่นให้กับนายจ้างและสังคมว่าผู้ต้องขังที่ผ่านการฝึกอบรมและได้เข้าร่วมโครงการนี้มีศักยภาพในการกลับเข้าสู่สังคมอย่างมีคุณภาพ ไม่เป็นภาระต่อชุมชน และสามารถเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมได้อย่างยั่งยืน

(5) การบริหารจัดการผู้ต้องขังอย่างมีประสิทธิภาพ การดำเนินโครงการนี้ต้องอาศัยการบริหารจัดการที่เป็นระบบและมีการติดตามพฤติกรรมของผู้ต้องขังอย่างใกล้ชิด กรมราชทัณฑ์และกรมคุมประพฤติทำหน้าที่กำกับดูแลและติดตามผลของผู้ต้องขังที่เข้าร่วมโครงการอย่างต่อเนื่อง ผ่านมาตรการตรวจสอบเสพติด การรายงานตัว ณ สถานประกอบการ และการประเมินผลด้านพฤติกรรม ซึ่งเป็นการเสริมสร้างความมั่นใจว่าผู้ต้องขังที่เข้าร่วมโครงการ

สามารถกลับคืนสู่สังคมได้อย่างปลอดภัย การบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพนี้ยังช่วยให้โครงการสามารถดำเนินไปได้อย่างยั่งยืน และสามารถขยายผลไปยังเรือนจำอื่น ๆ ในอนาคต

โครงการ “สมุทรปราการ Model” จึงเป็นโครงการที่มีศักยภาพสูงในการฟื้นฟูและพัฒนาผู้ต้องขังให้สามารถกลับคืนสู่สังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยนำกลไกการพักการลงโทษ การติดกำไลอิเล็กทรอนิกส์ และการให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจ้างงานมาใช้เป็นเครื่องมือหลัก สิ่งเหล่านี้ช่วยให้ผู้ต้องขังมีโอกาสเริ่มต้นชีวิตใหม่ในสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนา และช่วยลดงบประมาณของภาครัฐในการควบคุมและดูแลผู้ต้องขัง นอกจากนี้ ยังช่วยสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับสังคมในการเปิดโอกาสให้กับผู้ที่เคยกระทำผิดให้สามารถกลับมาเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ และเป็นกำลังสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคมโดยรวม สอดคล้องกับหลักการบริหารมุ่งผลสัมฤทธิ์ (RBM) โดยเน้นการกำหนดวัตถุประสงค์เชิงปฏิบัติที่สามารถวัดผลได้ และการดำเนินงานที่มุ่งบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ โครงการนี้ให้ความสำคัญกับการประเมินผลลัพธ์ที่เป็นรูปธรรม เช่น การเตรียมความพร้อมผู้ต้องขังก่อนปล่อยตัว การลดความแออัดในเรือนจำ การสนับสนุนตลาดแรงงาน และการส่งเสริมการปรับตัวเข้าสู่สังคม โดยการกำหนดตัวชี้วัดผลการดำเนินงาน (KPIs) ที่ชัดเจน ทำให้สามารถประเมินความสำเร็จของโครงการได้อย่างมีประสิทธิภาพ การใช้กลไกการพักการลงโทษและการติดกำไลอิเล็กทรอนิกส์ช่วยลดต้นทุนในการควบคุม

ผู้ต้องขัง และการประสานความร่วมมือกับภาคเอกชนในการจ้างงานช่วยลดภาระงบประมาณของรัฐ การติดตามและประเมินผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง เช่น การตรวจสอบการเสกติด การประเมินผลด้านพฤติกรรม และการรายงานตัวที่สถานประกอบการ ทำให้สามารถติดตามความก้าวหน้าของโครงการและปรับปรุงการดำเนินงานตามความเหมาะสมได้

3.2 ปัจจัยนำเข้าทรัพยากรที่ใช้ในการดำเนินโครงการสร้างงาน สร้างอาชีพ ฝึกทักษะการทำงานในภาคอุตสาหกรรม (โครงการพักโทษกรณีมีเหตุพิเศษ) ของเรือนจำกลางสมุทรปราการ สามารถแบ่งออกเป็น 6 ด้าน โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

(1) บุคลากรที่มีความรู้และความเข้าใจในโครงการ

บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานที่มีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถขับเคลื่อนโครงการให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ บุคลากรจากทั้งภาครัฐและภาคเอกชนต่างมีบทบาทสำคัญในการดำเนินงานแต่ละขั้นตอน ตั้งแต่การคัดเลือกผู้ต้องขังที่เหมาะสม การติดตามดูแล และการประสานงานระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.1) การบริหารจัดการและการประสานงานของบุคลากรภาครัฐ บุคลากรจากกรมราชทัณฑ์และกรมคุมประพฤติมีบทบาทสำคัญในการดำเนินโครงการ โดยเฉพาะในด้านการคัดเลือกผู้ต้องขังที่เหมาะสมเข้าร่วมโครงการ ตลอดจนการติดตามและควบคุมการปฏิบัติตามเงื่อนไขของผู้ที่ได้รับการพักโทษ ในการดำเนินงาน บุคลากรของกรมราชทัณฑ์ต้องทำงานร่วมกับสถานประกอบการเพื่อสร้างความเข้าใจและ

ความเชื่อมั่นให้กับผู้ประกอบการเกี่ยวกับการจ้างงานผู้ต้องขังที่ได้รับการพักโทษ

1.2) บทบาทของภาคเอกชนในการสนับสนุนบุคลากรและการดำเนินโครงการภาคเอกชนถือเป็นผู้มีส่วนร่วมสำคัญในการขับเคลื่อนโครงการ โดยเฉพาะสถานประกอบการที่เปิดโอกาสให้ผู้ต้องขังที่ได้รับการพักโทษเข้าทำงาน บุคลากรของภาคเอกชนมีบทบาทในการคัดเลือกผู้ต้องขังที่มีความสามารถและเหมาะสมกับตำแหน่งงาน รวมถึงจัดสวัสดิการให้แก่ผู้เข้าร่วมโครงการ

(2) งบประมาณ สนับสนุนของภาครัฐและเอกชน

การดำเนินโครงการสร้างงานและฝึกทักษะการทำงานในภาคอุตสาหกรรมสำหรับผู้ต้องขังที่ได้รับการพักโทษหรือพ้นโทษในเรือนจำกลางสมุทรปราการได้รับการสนับสนุนจากทั้งภาครัฐและภาคเอกชนในหลากหลายด้าน โดยเฉพาะในส่วนของงบประมาณที่จำเป็นต่อการขับเคลื่อนโครงการและสร้างผลกระทบที่ยั่งยืนแก่ผู้ต้องขัง

2.1) การสนับสนุนจากภาคเอกชนภาคเอกชนมีบทบาทในการจัดหางานให้แก่ผู้ต้องขัง รวมถึงการจัดหาที่พักและสวัสดิการเบื้องต้น ซึ่งมีความสำคัญต่อการปรับตัวของผู้ต้องขังเมื่อพ้นโทษจากเรือนจำ การมีงานทำไม่เพียงช่วยสร้างรายได้ แต่ยังช่วยให้ผู้ต้องขังได้รับการยอมรับจากสังคมและสร้างความมั่นคงทางสังคม อีกทั้ง ความท้าทายที่สำคัญคือการขยายขอบเขตของโครงการให้ครอบคลุมสถานประกอบการที่มากขึ้น รวมถึงการสร้าง ความเชื่อมั่นให้แก่สถานประกอบการอื่น ๆ ในการรับผู้ต้องขังเข้าสู่กระบวนการทำงาน

2.2) การสนับสนุนจากภาครัฐ การเพิ่มงบประมาณในด้านต่างๆ เช่น การจัดหาอุปกรณ์ติดตามผู้ต้องขัง เช่น กำไล EM และชุดตรวจสอบสารเสพติด รวมถึงค่าเชื้อเพลิงในการเดินทางไปติดตามผู้ต้องขัง การอบรมทักษะอาชีพและการพัฒนาศักยภาพของทั้งเจ้าหน้าที่และผู้ถูกคุมประพฤติ โดยการจัดค่ายกิจกรรมร่วมกับสถานประกอบการ ซึ่งจะช่วยสร้างแรงจูงใจและส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อให้โครงการสามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

2.3) สถานที่เรือนจำกรมคุมประพฤติ สถานประกอบการ โดยจังหวัดสมุทรปราการ เป็นพื้นที่ที่เหมาะสม เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่มีสถานประกอบการและโรงงานจำนวนมาก และยังมีการเชื่อมโยงกับกรุงเทพมหานคร ทำให้การประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ เช่น หน่วยงานราชทัณฑ์กรมคุมประพฤติ และสถานประกอบการที่ร่วมสนับสนุนโครงการ เป็นไปได้ อย่าง สะดวก และรวดเร็ว การดำเนินการในพื้นที่เดียวกันยังช่วยให้การติดตามและการขออนุญาตออกนอกพื้นที่ของผู้ถูกคุมประพฤติง่ายขึ้น เนื่องจากมีการประสานงานที่รวดเร็วระหว่างบริษัทที่ร่วมโครงการและเจ้าหน้าที่คุมประพฤติ

2.4) เครื่องมืออุปกรณ์ต่างๆ เช่น กำไล EM ซึ่งไม่เพียงแต่ช่วยในการติดตามและควบคุมพฤติกรรมของผู้ถูกคุมประพฤติเท่านั้น แต่ยังมีผลต่อการสร้างความมั่นใจให้กับสถานประกอบการและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการรับผู้ถูกคุมประพฤติเข้าทำงาน

2.5) กฎระเบียบต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ในการพักโทษฯ และการดำเนินโครงการฯ

การกำหนดกฎระเบียบที่เหมาะสมและการควบคุมพฤติกรรมของผู้ถูกคุมประพฤติที่เข้าร่วมโครงการ โดยกรมราชทัณฑ์และสำนักงานคุมประพฤติได้ทำงานร่วมกันอย่างใกล้ชิดในการติดตามและดูแลผู้ถูกพักโทษ ซึ่งช่วยให้การปฏิบัติตามเงื่อนไขของโครงการเป็นไปอย่างมีระเบียบวินัยและมีประสิทธิภาพ การเฝ้าระวังที่เข้มงวดจึงช่วยสร้างความมั่นใจให้กับผู้ประกอบการในการรับผู้ถูกคุมประพฤติทำงาน และเป็นการป้องกันไม่ให้ผู้ถูกคุมประพฤติกระทำความผิดเงื่อนไขที่กำหนดไว้

2.6) การรักษาชื่อเสียงของหน่วยงานและสถานประกอบการ ด้วยการฝึกฝนทักษะการทำงานในสถานประกอบการ และหน่วยงานราชการ ภายใต้เงื่อนไขการคุมประพฤติ โดยการดำเนินโครงการนี้ไม่เพียงแต่เป็นการช่วยเหลือผู้พักโทษและผู้พ้นโทษให้สามารถกลับสู่สังคมได้อย่างมีเกียรติแต่ยังส่งผลดีต่อภาพลักษณ์และชื่อเสียงขององค์กรทั้งในภาครัฐและภาคเอกชนที่เข้าร่วมโครงการ

2.6.1) การส่งเสริมโอกาสและสร้างชื่อเสียงให้กับองค์กร การรับผู้พักโทษและผู้พ้นโทษเข้าทำงานในสถานประกอบการ และหน่วยงานราชการไม่เพียงแต่เป็นการช่วยเหลือผู้ที่เคยกระทำความผิดให้สามารถกลับสู่สังคมได้อย่างมีเกียรติ แต่ยังสร้างประโยชน์ทั้งในด้านสังคมและเศรษฐกิจให้กับองค์กรและสังคมโดยรวม การเปิดโอกาสให้กลุ่มคนเหล่านี้เข้าทำงานในองค์กรต่างๆ เป็นการแสดงออกถึงความรับผิดชอบต่อสังคม (CSR) และแสดงถึงความมุ่งมั่นในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้ที่มีโอกาสที่สอง นอกจากนี้ ยังช่วยลดการกระทำผิดซ้ำและสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่าง

ผู้พักโทษหรือผู้พ้นโทษกับชุมชน การทำงานในสถานประกอบการทำให้พวกเขามีโอกาสสร้างความมั่นคงในชีวิต สร้างทักษะใหม่ ๆ และสร้างความเชื่อมั่นในตนเอง ซึ่งทำให้สามารถกลับคืนสู่สังคมได้อย่างมั่นคงและมีคุณค่า

2.6.2) ความสัมพันธ์กับภาพลักษณ์และผลประโยชน์ทางภาษี การดำเนินโครงการนี้ยังช่วยสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับองค์กรโดยเฉพาะในแง่ของการได้รับสิทธิพิเศษทางภาษี เนื่องจากการรับผู้พักโทษเข้าทำงานและให้โอกาสดังกลุ่มคนที่เคยต้องโทษเป็นส่วนหนึ่งของการส่งเสริมความยั่งยืนในสังคม นอกจากนี้ การที่องค์กรสามารถประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับโครงการดังกล่าวได้อย่างเป็นทางการจะช่วยเสริมสร้างภาพลักษณ์ที่ดีและช่วยดึงดูดความสนใจจากสังคมและลูกค้า ซึ่งอาจนำไปสู่ผลประโยชน์ในแง่ต่าง ๆ เช่น การได้รับการยอมรับจากภาครัฐและสังคม การเพิ่มโอกาสทางธุรกิจหรือแม้แต่การได้รับความสนใจจากกลุ่มผู้บริโภคที่สนับสนุนการทำ CSR

2.6.3) โครงการพักโทษในฐานะการฝึกทักษะการทำงาน การรับผู้พักโทษเข้าทำงานในสถานประกอบการยังมีบทบาทสำคัญในการฝึกฝนทักษะการทำงานในภาคอุตสาหกรรมให้แก่ผู้เข้าร่วมโครงการ ซึ่งการฝึกฝนทักษะเหล่านี้จะช่วยให้ผู้พักโทษสามารถกลับมามีอาชีพที่มั่นคงในอนาคต และสามารถดำเนินชีวิตอย่างมีเกียรติในสังคมได้ การได้รับการฝึกฝนจากสถานประกอบการในลักษณะนี้ยังเป็นการเตรียมความพร้อมให้กับผู้พักโทษในการปรับตัวและใช้ชีวิตภายนอกเรือนจำได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะในด้านอาชีพอนามัยและความปลอดภัยในสถานประกอบการ

ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในการช่วยให้ผู้พักโทษสามารถทำงานได้อย่างปลอดภัยและมีประสิทธิภาพ

2.6.4) การสร้างความมั่นใจให้กับสังคม โครงการฯ นี้ยังช่วยสร้างความมั่นใจให้กับสังคมทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ เนื่องจากการที่สถานประกอบการและหน่วยงานราชการได้ร่วมมือกันในการเปิดโอกาสให้กับผู้ที่เคยกระทำผิดได้กลับเข้าสู่สังคมอย่างมีทิศทางและมีการฝึกทักษะการทำงานอย่างเป็นระบบ แสดงถึงความเชื่อมั่นในกระบวนการฟื้นฟูผู้กระทำผิดและการทำให้พวกเขามีโอกาสที่ดีในการพัฒนาอาชีพและสร้างชีวิตใหม่ การให้โอกาสแก่ผู้พักโทษไม่เพียงแต่ช่วยลดปัญหาการกระทำผิดซ้ำ แต่ยังช่วยเสริมสร้างความเข้มแข็งในชุมชนและสังคมโดยรวม

2.6.5) ความไว้วางใจจากสถานประกอบการ การที่เรือนจำกลางสมุทรปราการได้รับความไว้วางใจจากสถานประกอบการในการนำผู้เข้าร่วมโครงการเข้าทำงาน เป็นการแสดงถึงความสามารถในการดำเนินงานของโครงการที่มีประสิทธิภาพ ผลงานที่ได้มีความเป็นที่ยอมรับในระดับสังคมและภาครัฐ โดยหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนต่างร่วมมือกันสร้างสังคมที่เปิดโอกาสให้กับผู้ที่เคยกระทำผิดและต้องการฟื้นฟูตัวเองกลับเข้าสู่สังคม การร่วมมือกันระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ทำให้โครงการสามารถดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ และได้ผลลัพธ์ที่เป็นประโยชน์ต่อทั้งผู้พักโทษ สถานประกอบการ และสังคมโดยรวม

สอดคล้องกับแนวคิดการบริหารมุ่งผลลัพธ์ (RBM) โดยได้จัดการและเชื่อมโยงปัจจัยนำเข้า (ทรัพยากร) ให้มีความละเอียดและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ต้องการบรรลุ

การพิจารณาทรัพยากรเหล่านี้ไม่ได้แยกส่วน แต่เป็นการสร้างองค์ประกอบที่สำคัญต่อผลลัพธ์ที่ต้องการ (Srinakharinwirot University, Behavioral Science Research Institute, 2008) เช่น บุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจในการประสานงานระหว่างภาครัฐและเอกชน การจัดสรรงบประมาณอย่างคุ้มค่าเพื่อความยั่งยืน และการเลือกสถานที่และอุปกรณ์ที่เหมาะสมในการดำเนินโครงการ เช่น กำไล EM เพื่อสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อผลสัมฤทธิ์ และโครงการนี้ยังเน้นการสร้างความร่วมมือและความโปร่งใสผ่านการกำหนดกฎระเบียบที่ควบคุมและติดตามผลการดำเนินงาน อีกทั้งยังรักษาชื่อเสียงของหน่วยงานและสถานประกอบการ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การฝึกทักษะการทำงานและการสร้างความมั่นใจให้กับสังคมสะท้อนถึงการนำหลักการ RBM ไปประยุกต์ใช้ในการสร้างผลกระทบเชิงบวกในวงกว้าง และการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง โดยการวิเคราะห์ผลการปฏิบัติงานและปรับปรุงตามความเหมาะสม เป็นการยึดมั่นในหลักการ RBM ที่มุ่งเน้นการเรียนรู้จากการปฏิบัติและการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง

3.3 กิจกรรมกระบวนการดำเนินโครงการสร้างงาน สร้างอาชีพ ฝึกทักษะการทำงานในภาคอุตสาหกรรม (โครงการพักโทษกรณีมีเหตุพิเศษ) ของเรือนจำกลางสมุทรปราการ ตั้งแต่เริ่มต้นโครงการจนถึงสิ้นสุด (กิจกรรมกระบวนการตั้งแต่ขั้นตอนการเตรียมการคัดเลือกผู้ต้องขัง ประสานงานการดำเนินโครงการและการปล่อยพันธโทษ) โดยมีรายละเอียดดังนี้

(1) ขั้นตอนการเตรียมการ เริ่มต้นด้วยการวางแผนโครงการโดยกรมราชทัณฑ์

และเรือนจำกลางสมุทรปราการ ดำเนินการประชาสัมพันธ์และเชิญชวนสถานประกอบการให้เข้าร่วมโครงการ โดยมีการทำบันทึกความเข้าใจ (MOU) ระหว่างหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อกำหนดแนวทางปฏิบัติในการรับผู้ต้องขังเข้าทำงาน นอกจากนี้ยังมีการเตรียมความพร้อมให้กับผู้ต้องขังผ่านการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการทำงานในอุตสาหกรรม มารยาทในการทำงาน และการปรับตัวในสภาพแวดล้อมใหม่

(2) ขั้นตอนการคัดเลือกผู้ต้องขัง เรือนจำกลางสมุทรปราการใช้หลักเกณฑ์ของกรมราชทัณฑ์ในการคัดเลือกผู้ต้องขังที่มีความประพฤติดี ไม่มีประวัติการกระทำความผิดร้ายแรง ซ้ำซ้อน และสมัครใจเข้าร่วมโครงการ โดยการคัดเลือกพิจารณาจากปัจจัยสำคัญ เช่น ความถนัด ความพร้อมด้านร่างกายและจิตใจ และประวัติการทำงานที่ผ่านมา

(3) ขั้นตอนการประสานงานและดำเนินโครงการ เมื่อผ่านการคัดเลือกแล้ว สถานประกอบการจะสัมภาษณ์ผู้ต้องขังที่สนใจเข้าทำงาน โดยสถานประกอบการบางแห่งเลือกสัมภาษณ์ภายในเรือนจำเอง เพื่อพิจารณาความสามารถและความสมัครใจ โดยทั่วไปสถานประกอบการต้องการให้เรือนจำช่วยคัดกรองเบื้องต้น เพื่อเลือกบุคคลที่เหมาะสม เช่น ผู้ที่รับโทษครั้งแรก หรือเหลือโทษเพียงระยะสั้น เพื่อเพิ่มโอกาสในการปรับตัวเข้าสู่ระบบการทำงาน ภายหลังการคัดเลือกและยืนยันตัวบุคคลผู้ต้องขังจะได้รับอนุญาตให้ออกไปทำงานในสถานประกอบการ โดยอยู่ภายใต้การดูแลของสำนักงานคุมประพฤติ และติดอุปกรณ์ควบคุมตัวอิเล็กทรอนิกส์ (EM) ตลอดระยะเวลาการเข้าร่วมโครงการ นอกจากนี้เจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์และคุมประพฤติยังคงติดตามดูแลและ

ให้คำแนะนำแก่ผู้ต้องขังและสถานประกอบการ เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างราบรื่น

(4) ขั้นตอนการปล่อยพันธโทษ และติดตามผล ในช่วงท้ายของโครงการ เมื่อผู้ต้องขังครบกำหนดโทษ เรือนจำจะประสานกับสถานประกอบการและสำนักงานคุมประพฤติ เพื่อแจ้งข้อมูลการปลดกำไล EM และสอบถามความประสงค์ของสถานประกอบการว่าจะรับผู้พ้นโทษเข้าทำงานต่อหรือไม่ อย่างไรก็ตามพบว่าบางครั้งผู้ต้องขังไม่ได้แจ้งสถานประกอบการล่วงหน้า ส่งผลต่อการวางแผนของฝ่ายบุคคล และกระบวนการผลิต ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้แก้ไขปัญหาโดยการออกหนังสือแจ้งเตือนสถานประกอบการล่วงหน้า

สอดคล้องกับแนวคิดการบริหารมุ่งผลสัมฤทธิ์ (RBM) โดยมุ่งเน้นที่ผลลัพธ์ที่จับต้องได้ เช่น การสร้างโอกาสในการทำงาน การพัฒนาทักษะอาชีพ และการปรับตัวเข้าสู่สังคมของผู้ต้องขัง การติดตามผลการดำเนินงานอย่างมีระบบ เช่น การคัดเลือกผู้ต้องขังการประสานงานกับสถานประกอบการ และการติดตามผลภายหลังการปล่อยพันธโทษ ช่วยสะท้อนการวัดผลสำเร็จตามหลัก RBM การประเมินความสำเร็จของโครงการนี้อยู่ที่การ Reintegrate ผู้ต้องขังกลับสู่สังคม การใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพปรากฏชัดผ่านความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐและเอกชน การเตรียมความพร้อมให้กับผู้ต้องขังผ่านการฝึกอบรมช่วยเพิ่มศักยภาพในการทำงานและลดความสูญเสียที่อาจเกิดขึ้นจากความไม่พร้อม ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของโครงการยังคงสอดคล้องกับ RBM เช่น การสนับสนุนจากผู้บริหารระดับสูง การจัดระบบข้อมูลผลการปฏิบัติงาน และการพัฒนา

บุคลากรและองค์กร แม้ว่าจะยังขาดการกำหนดตัวชี้วัดผลการดำเนินงานหลัก (KPIs) อย่างชัดเจน แต่การพัฒนาและการติดตามผลภายหลังการปล่อยพันธโทษจะช่วยให้โครงการนี้มีประสิทธิภาพและยั่งยืนมากขึ้น

3.4 มุมมองต่อปัจจัยความสำเร็จของการดำเนินการโครงการสร้างงาน สร้างอาชีพ ฝึกทักษะการทำงานในภาคอุตสาหกรรม (โครงการพักโทษกรณีมีเหตุพิเศษ) กรณีศึกษาเรือนจำกลางสมุทรปราการ โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.4.1) การมีส่วนร่วม (Partnership)

(1) ความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐและเอกชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งความร่วมมือระหว่างกรมราชทัณฑ์ กรมคุมประพฤติ และสถานประกอบการที่เข้าร่วมโครงการ ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องต่างมีบทบาทสำคัญในการดำเนินโครงการและสนับสนุนการปรับตัวของผู้ต้องขังให้สามารถเข้าสู่สังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ การดำเนินโครงการต้องอาศัยการประสานงานที่ดีระหว่างเรือนจำกลางสมุทรปราการและสถานประกอบการที่เข้าร่วม ตั้งแต่การทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) การคัดเลือกผู้ต้องขังที่มีคุณสมบัติเหมาะสม ไปจนถึงการติดตามผลการดำเนินงานของผู้ต้องขังภายหลังการปล่อยตัว

(2) การสนับสนุนจากผู้บริหารระดับสูง ความเข้าใจและการสนับสนุนจากผู้บริหารระดับสูงของกรมราชทัณฑ์และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีบทบาทสำคัญต่อความสำเร็จของโครงการ ผู้บังคับบัญชาของเรือนจำให้ความสำคัญกับโครงการเป็นอย่างมาก โดยเข้าร่วมประชุมทุกครั้งที่มีการคัดเลือกผู้ต้องขังและติดตามความก้าวหน้าของโครงการอย่างใกล้ชิด นอกจากนี้ ยังมีการเข้าพบสถานประกอบการ

ร่วมกับเจ้าหน้าที่เรือนจำและพนักงานคุมประพฤติ เพื่อสร้างความมั่นใจและให้การสนับสนุนเชิงนโยบายแก่สถานประกอบการที่เข้าร่วมโครงการ การสนับสนุนดังกล่าวช่วยสร้างความเชื่อมั่นให้กับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง และทำให้การดำเนินโครงการเป็นไปอย่างราบรื่นมากขึ้น

(3) การดูแลและติดตามผล ผู้เข้าร่วมโครงการ ระบบการดูแลและติดตามผลผู้ต้องขังที่ได้รับการพักโทษ โดยเจ้าหน้าที่คุมประพฤติและเรือนจำมีบทบาทในการตรวจสอบพฤติกรรมและให้คำปรึกษาแก่ผู้เข้าร่วมโครงการ ในระหว่างที่ทำงานในสถานประกอบการ การติดตามผลอย่างต่อเนื่องช่วยให้สามารถแก้ไขปัญหาที่อาจเกิดขึ้นได้อย่างรวดเร็ว และทำให้มั่นใจว่าผู้เข้าร่วมโครงการสามารถปรับตัวเข้ากับการทำงานได้ดี อย่างไรก็ตาม เนื่องจากปัจจุบันยังไม่มีมาตรการที่ชัดเจนในการดูแลผู้พ้นโทษหลังจากที่สิ้นสุดระยะเวลาคุมประพฤติ หากมีการวางแผนติดตามและให้การช่วยเหลือผู้พ้นโทษหลังจากสิ้นสุดโครงการเพิ่มเติม เช่น การให้คำปรึกษาด้านอาชีพ การสนับสนุนทางจิตใจ และการช่วยหางานทำถาวร จะช่วยลดอัตราการกระทำผิดซ้ำและเพิ่มโอกาสในการกลับเข้าสู่สังคมอย่างมั่นคง

(4) ความร่วมมือระหว่างภาครัฐ เอกชน และชุมชน โดยสถานประกอบการที่เข้าร่วมโครงการได้รับการสนับสนุนจากกรมราชทัณฑ์และกรมคุมประพฤติ ทำให้เกิดระบบการคัดเลือกและดูแลผู้ต้องขังที่มีความเป็นมาตรฐาน และช่วยให้สถานประกอบการสามารถปรับตัวเข้ากับการทำงานร่วมกับผู้ต้องขังที่ได้รับการพักโทษได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ชุมชนมีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนการกลับคืนสู่สังคมของผู้ต้องขังที่พ้นโทษ โดยการให้

โอกาสในการทำงานและลดอคติต่อผู้ที่เคยต้องโทษ การสร้างความเข้าใจที่ดีในสังคมเกี่ยวกับโครงการนี้ จะช่วยให้ผู้พ้นโทษมีโอกาสมากขึ้นในการเริ่มต้นชีวิตใหม่ และลดอัตราการกระทำผิดซ้ำในอนาคต

3.4.2) ความรับผิดชอบ (Accountability) ผู้เข้าร่วมโครงการที่มีความรับผิดชอบแสดงถึงความตั้งใจเปลี่ยนแปลงตนเอง ช่วยสร้างความเชื่อมั่นและเพิ่มโอกาสได้งานหลังพ้นโทษ แม้บางรายละเมิดเงื่อนไข แต่การให้โอกาสแก่ไขตนเองก็ส่งเสริมการคืนสู่สังคมอย่างยั่งยืน โดยมีเรือนจำกลางสมุทรปราการ กรมราชทัณฑ์ กรมคุมประพฤติ และสถานประกอบการร่วมกันดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพและโปร่งใส

3.4.3) ความโปร่งใส (Transparency) เป็นปัจจัยเชิงกลยุทธ์ที่ส่งผลต่อความสำเร็จของโครงการสร้างงาน สร้างอาชีพ ในเรือนจำกลางสมุทรปราการ การดำเนินงานด้วยความโปร่งใสในทุกขั้นตอน ช่วยสร้างความน่าเชื่อถือ ลดความเสี่ยงในการกระทำผิดซ้ำ และส่งเสริมการกลับคืนสู่สังคมของผู้ถูกคุมประพฤติอย่างยั่งยืน การสร้างระบบการตรวจสอบที่เข้มแข็ง และการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน เป็นปัจจัยสำคัญในการเสริมสร้างความโปร่งใสและประสิทธิภาพของโครงการ โดยมีรายละเอียดดังนี้

(1) ความโปร่งใสในกระบวนการคัดเลือกผู้ถูกคุมประพฤติ กระบวนการคัดเลือกต้องมีความเป็นธรรม ชัดเจน และตรวจสอบได้ โดยมีราชทัณฑ์ คุมประพฤติ และสถานประกอบการร่วมกันพิจารณา เพื่อให้มั่นใจว่าผู้ได้รับการคัดเลือกมีคุณสมบัติและศักยภาพเหมาะสม การมีส่วนร่วมของหลายหน่วยงานช่วยให้การคัดกรองรัดกุม ลดความเสี่ยงในการกระทำผิดซ้ำ และส่งเสริม

ในสถานประกอบการและการปรับตำแหน่งงานให้เหมาะสม ช่วยเสริมสร้างความยั่งยืนให้กับโครงการ ขณะเดียวกัน การฝึกทักษะในสถานที่จริงทำให้ผู้เข้าร่วมมีความพร้อมในการประกอบอาชีพหลังพ้นโทษ และเป็นการส่งเสริมการกลับคืนสู่สังคมอย่างมีประสิทธิภาพ

3.4.6) ความเข้าใจและสนับสนุนของผู้บริหารระดับสูง การที่ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์และให้ความสำคัญกับโครงการสร้างงานในเรือนจำกลางสมุทรปราการทำให้เกิดกลไกการทำงานที่ส่งเสริมการเปลี่ยนแปลงเชิงบวกต่อสังคม ผู้นำมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนโครงการโดยใช้วิสัยทัศน์ที่ชัดเจน ซึ่งส่งเสริมความสำเร็จในการสร้างอาชีพให้กับผู้ต้องขัง ผู้นำยังเป็นผู้นำเชิงปฏิบัติการที่ให้คำปรึกษาสร้างแรงจูงใจ และส่งเสริมความร่วมมือระหว่างทุกฝ่าย นอกจากนี้ การสร้างผลกระทบเชิงบวกต่อสังคมทำให้โครงการนี้เป็นตัวอย่างของความสำเร็จในการคืนคนดีสู่สังคมอย่างยั่งยืน

(1) การสร้างวิสัยทัศน์ร่วมและการกำหนดทิศทาง การมองเห็นคุณค่าและความสำคัญของการคืนคนดีสู่สังคมในกระบวนการพัฒนาทักษะและความพร้อมของผู้ต้องขังนั้นเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้โครงการมีเป้าหมายที่ชัดเจนและตอบสนองต่อความต้องการของสังคม การที่ผู้นำสามารถกำหนดทิศทางและวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนช่วยให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถปฏิบัติตามนโยบายได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ การที่ผู้นำให้ความสำคัญกับการสร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนยังช่วยสร้างกลไกการทำงานที่สามารถประสานประโยชน์จากทุกฝ่ายได้อย่างเหมาะสมและมีผลกระทบเชิงบวกต่อสังคมในระยะยาว

(2) การเป็นผู้นำเชิงปฏิบัติการและการให้คำปรึกษา การที่ผู้บริหารทำหน้าที่เป็นผู้นำเชิงปฏิบัติการและมีส่วนร่วมในการดำเนินงานอย่างใกล้ชิด นอกจากจะช่วยให้เจ้าหน้าที่รู้สึกได้รับการสนับสนุนและมีกำลังใจแล้วยังส่งผลให้การดำเนินโครงการเป็นไปอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ เมื่อผู้นำไม่เพียงแต่ให้คำแนะนำในการแก้ไขปัญหาหรือข้อขัดข้อง แต่ยังเข้าร่วมประชุมคณะทำงานและลงพื้นที่ติดตามสถานการณ์จริง การมีผู้นำที่ใกล้ชิดกับกระบวนการทำงานสร้างความมั่นใจให้กับเจ้าหน้าที่ และทำให้พวกเขารู้สึกว่ามีการสนับสนุนในการตัดสินใจและการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น การที่ผู้นำทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาช่วยให้เจ้าหน้าที่สามารถรับมือกับสถานการณ์ได้ดียิ่งขึ้น และสามารถขับเคลื่อนโครงการไปสู่ความสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพ

(3) การสร้างแรงจูงใจและการยอมรับ การที่ผู้นำแสดงความมุ่งมั่นและให้ความสำคัญกับโครงการไม่เพียงแต่สร้างแรงจูงใจ แต่ยังช่วยสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างชัดเจน การรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากทุกภาคส่วนเป็นการสร้างบรรยากาศที่เปิดกว้างและสนับสนุนการทำงานร่วมกัน การมีการสื่อสารที่ดีในการสร้างความเข้าใจกับสาธารณชนทำให้โครงการได้รับการยอมรับจากสังคมมากยิ่งขึ้น ความโปร่งใสและการตรวจสอบได้เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ทุกฝ่ายมีความไว้วางใจและเชื่อมั่นในโครงการ การทำงานร่วมกันในบรรยากาศที่มีความโปร่งใสและเปิดรับข้อคิดเห็นนี้จึงช่วยเสริมสร้างความสำเร็จและความยั่งยืนให้กับโครงการ

(4) การสร้างความร่วมมือและเครือข่าย การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับสถานประกอบการ ภาคเอกชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทำให้เกิดเครือข่ายความร่วมมือที่เข้มแข็ง และการที่ผู้นำให้ความสำคัญกับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการแบ่งปันประสบการณ์ ทำให้เกิดการพัฒนานวปฏิบัติที่ดี (Best Practices) การสร้างนวัตกรรมในการดำเนินโครงการ และการประเมินผลกระทบทางสังคมของโครงการ ทำให้เกิดการปรับปรุงและพัฒนาโครงการอย่างต่อเนื่อง

(5) การสร้างผลกระทบเชิงบวกต่อสังคม การให้ความสำคัญกับการลดอัตราการกระทำผิดซ้ำ การสร้างโอกาสในการประกอบอาชีพให้กับผู้พ้นโทษ และการส่งเสริมการยอมรับผู้พ้นโทษในสังคม ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเชิงบวกต่อสังคม และการที่ผู้นำให้ความสำคัญกับการสร้างความเข้มแข็งทางจิตใจ การสร้างวินัย และความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคมของผู้เข้าร่วมโครงการ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในระยะยาว

สอดคล้องกับหลักการบริหารมุ่งผลสัมฤทธิ์ (RBM) อย่างชัดเจน โดยมุ่งเน้นที่การบรรลุผลลัพธ์ที่เป็นรูปธรรมและสามารถวัดผลได้ การปรับเปลี่ยนกระบวนการทำงานแบบดั้งเดิมที่เน้นการควบคุมปัจจัยนำเข้า ไปสู่การมุ่งเน้นการสร้างผลลัพธ์ที่จับต้องได้ และมีผลกระทบเชิงบวกต่อผู้ต้องขังสะท้อนถึงการปฏิบัติตามหลักการของ RBM อย่างมีประสิทธิภาพ การประเมินผลสำเร็จของโครงการนี้ เน้นที่การพัฒนาความสามารถในการทำงาน และการปรับตัวเข้าสู่สังคมของผู้พ้นโทษ ซึ่งเป็นผลลัพธ์ที่แท้จริงจากการดำเนินโครงการ นอกจากนี้ ยังมีการใช้ทรัพยากรอย่างมี

ประสิทธิภาพผ่านการประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐและเอกชน ซึ่งทำให้เกิดการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด การฝึกอบรมและการเตรียมความพร้อมให้กับผู้ต้องขังเพื่อเพิ่มศักยภาพในการทำงานและลดความสูญเสียที่อาจเกิดขึ้นจากความไม่พร้อมก็เป็นส่วนหนึ่งที่สอดคล้องกับหลักการ RBM การมีส่วนร่วมผ่านการทำบันทึกความเข้าใจ (MOU) ความโปร่งใสในกระบวนการดำเนินงาน และการเรียนรู้จากการปฏิบัติด้วยการแก้ไขปัญหาและปรับปรุงกระบวนการอย่างต่อเนื่อง ถือเป็นการปรับตัวและพัฒนาโครงการอย่างสม่ำเสมอ

ดังนั้น ผู้วิจัยได้ออกแบบโมเดล แนวทางปฏิบัติต่อผู้เข้าร่วมโครงการสร้างงาน สร้างอาชีพ ฝึกทักษะการทำงานในภาคอุตสาหกรรม (โครงการพักโทษกรณีมีเหตุพิเศษ) กรณีศึกษาเรือนจำกลางสมุทรปราการ” ดำเนินการโดยมีเป้าหมายหลักในการคืนคนดีสู่สังคม ผ่านการสร้างงาน สร้างอาชีพ และฝึกทักษะการทำงานในภาคอุตสาหกรรม โดยมีลักษณะเป็นโครงการพักโทษกรณีพิเศษของเรือนจำกลางสมุทรปราการ ซึ่งมุ่งเน้นการเตรียมความพร้อมแก่ผู้ต้องขังก่อนปล่อยตัว เพื่อให้สามารถปรับตัวเข้าสู่สังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน ซึ่งโมเดลนี้ประกอบด้วย

1) ปัจจัยนำเข้า (Inputs) ที่หลากหลาย ได้แก่ บุคลากรจากภาครัฐและเอกชน งบประมาณสนับสนุนจากทั้งสองภาคส่วน สถานที่ดำเนินงานที่ครอบคลุมเรือนจำ สำนักงานคุมประพฤติ และสถานประกอบการ อุปกรณ์ที่จำเป็นอย่างกำไลอิเล็กทรอนิกส์ (EM) กฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการพักโทษ และการรักษาชื่อเสียงของหน่วยงาน และสถานประกอบการโดยมีรายละเอียดดังนี้

การจัดเตรียมและประสานงานด้านทรัพยากรที่จำเป็นอย่างครบถ้วน เพื่อให้โครงการดำเนินไปอย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพ ปัจจัยนำเข้าที่สำคัญประกอบด้วยบุคลากรจากทั้งภาครัฐและเอกชน ซึ่งรวมถึงเจ้าหน้าที่เรือนจำ เจ้าหน้าที่สำนักงานคุมประพฤติ และตัวแทนจากสถานประกอบการภาคอุตสาหกรรม บุคลากรเหล่านี้ทำหน้าที่วางแผนประสานงาน ดูแล ควบคุม และให้คำปรึกษาแก่ผู้ต้องขังอย่างใกล้ชิด นอกจากนี้ยังมีการระดมงบประมาณสนับสนุนจากทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อให้มีทุนเพียงพอในการดำเนินโครงการ เช่น ค่าใช้จ่ายด้านอุปกรณ์ ฝึกอบรม ค่าแรงงานของผู้ต้องขัง และค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการโครงการ สถานที่ดำเนินงาน โครงการมีการเตรียมความพร้อมในหลายพื้นที่ที่สำคัญ ได้แก่ พื้นที่ภายในเรือนจำซึ่งใช้สำหรับฝึกอบรมและเตรียมความพร้อมผู้ต้องขังก่อนเข้าสู่สถานประกอบการ พื้นที่สำนักงานคุมประพฤติที่ทำหน้าที่ติดตามและให้คำแนะนำผู้ต้องขังหลังปล่อยตัว รวมถึงสถานประกอบการภาคอุตสาหกรรมที่เป็นสถานที่จริงสำหรับให้ผู้ต้องขังได้ฝึกทักษะและทำงานจริงในภาคอุตสาหกรรม ซึ่งสถานประกอบการเหล่านี้ได้มีการตรวจสอบและรับรองว่ามีความพร้อมในการรองรับผู้ต้องขังอย่างเหมาะสม และอุปกรณ์ที่จำเป็น เช่น กำไลอิเล็กทรอนิกส์ (EM) ถูกจัดเตรียมเพื่อใช้ในการติดตามและควบคุมพฤติกรรมของผู้ต้องขังที่เข้าร่วมโครงการ เพื่อเพิ่มความมั่นใจในความปลอดภัยและความถูกต้องตามกฎหมาย รวมถึงการปฏิบัติตามกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับโครงการพักโทษกรณีมีเหตุพิเศษอย่างเคร่งครัด ทั้งนี้เพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำ และรักษาชื่อเสียงที่ดีของหน่วยงานและสถานประกอบการที่มีส่วนร่วมในโครงการ

2) กระบวนการดำเนินโครงการ (Process) ของโครงการเริ่มต้นด้วยการเตรียมการอย่างเป็นระบบ การคัดเลือกผู้ต้องขังที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์ การประสานงานและดำเนินโครงการร่วมกับสถานประกอบการ และการติดตามผลภายหลังการปล่อยพ้นโทษ โดยมีรายละเอียดดังนี้

กระบวนการดำเนินโครงการเริ่มต้นด้วยการวางแผนและเตรียมการอย่างเป็นระบบ โดยมีการกำหนดแนวทางและขั้นตอนปฏิบัติที่ชัดเจน เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและครอบคลุมทุกด้านก่อนจะเริ่มรับผู้ต้องขังเข้าร่วมโครงการ ขั้นตอนแรกคือการคัดเลือกผู้ต้องขังที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ซึ่งเกณฑ์นี้อาจรวมถึงการประเมินพฤติกรรม ความประพฤติที่ดี ความพร้อมทางร่างกายและจิตใจ รวมถึงประเภทของคดีที่ไม่ขัดต่อข้อกำหนดของโครงการ เพื่อให้มั่นใจว่าผู้ที่ได้รับโอกาสนี้จะสามารถปรับตัวและทำงานได้อย่างเหมาะสม

หลังจากคัดเลือกผู้ต้องขังแล้ว จะมีการประสานงานกับสถานประกอบการในภาคอุตสาหกรรมที่ร่วมโครงการ เพื่อจัดเตรียมตำแหน่งงานและกำหนดบทบาทหน้าที่ให้เหมาะสมกับความสามารถและทักษะของผู้ต้องขัง ซึ่งสถานประกอบการจะมีส่วนร่วมในการกำหนดรูปแบบการฝึกงานและกำกับดูแลในระหว่างการทำงานจริง การประสานงานนี้เป็นกุญแจสำคัญที่ช่วยให้โครงการสามารถผลสำเร็จการฝึกทักษะกับการทำงานจริงได้อย่างลงตัว และตอบโจทย์ ความต้องการของภาคอุตสาหกรรม

ในระหว่างการทำงาน จะมีการติดตามผลอย่างต่อเนื่อง โดยเจ้าหน้าที่คุมประพฤติ

และทีมงานโครงการจะคอยดูแลและประเมินผล การปฏิบัติงานของผู้ต้องขังทั้งในแง่ของ ประสิทธิภาพการทำงานและการปรับตัวต่อ สังคม รวมถึงการสนับสนุนด้านจิตใจและแก้ไข ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น เพื่อให้มั่นใจว่าผู้ต้องขัง จะสามารถรักษาพฤติกรรมที่ดีและเติบโต เป็นพลเมืองที่ดีได้อย่างยั่งยืน

หลังจากที่ผู้ต้องขังได้รับการปล่อยตัว ออกจากเรือนจำ ทีมงานโครงการจะยังคง ติดตามและประเมินผลการใช้ชีวิตและการทำงาน ของผู้ต้องขังในสังคมอย่างต่อเนื่อง เพื่อป้องกันการ กลับไปกระทำผิดซ้ำ โดยการให้คำปรึกษา และการสนับสนุนอย่างเหมาะสมตามความ ต้องการ ซึ่งกระบวนการติดตามผลนี้เป็น ส่วนสำคัญที่ช่วยสร้างความมั่นใจว่าการฟื้นฟู และพัฒนาผู้ต้องขังเป็นไปอย่างครบวงจรและมี ประสิทธิภาพ

3) ผลผลิต (Outputs) ที่เกิดขึ้นจาก การดำเนินงาน ได้แก่ การรับผู้ต้องขังเข้าทำงาน ในสถานประกอบการ การได้รับค่าตอบแทน และสวัสดิการที่เป็นธรรม การปฏิบัติงาน เช่นเดียวกับพนักงานทั่วไป การดูแลและกำกับ ควบคุมโดยเจ้าหน้าที่คุมประพฤติ และการบรรเทา ปัญหาการขาดแคลนแรงงานในภาคอุตสาหกรรม โดยมีรายละเอียดดังนี้

ผลผลิตที่เกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการ สร้างงาน สร้างอาชีพ ฝึกทักษะการทำงาน ในภาคอุตสาหกรรม (โครงการพักโทษกรณีมีเหตุ พิเศษ) มีความชัดเจนในเชิงรูปธรรม โดยเฉพาะ อย่างยิ่งในด้านการจัดหางานให้แก่ผู้ต้องขัง ที่ผ่านเกณฑ์การคัดเลือก ซึ่งได้รับโอกาสเข้า ทำงานในสถานประกอบการที่เข้าร่วมโครงการ ทั้งนี้ ผู้ต้องขังจะได้รับค่าตอบแทนที่เป็นธรรม ตามอัตราที่ตกลงกันไว้ รวมถึงสวัสดิการ

ขั้นพื้นฐาน เช่น อาหาร เครื่องแบบ และการคุ้มครอง ด้านความปลอดภัย ซึ่งไม่แตกต่างจากสิ่ง ที่พนักงานทั่วไปได้รับ ส่งผลให้ผู้ต้องขังรู้สึก มีคุณค่าและมีความภาคภูมิใจในตนเอง ขณะเดียวกัน ในระหว่างการทำงานจริง ผู้ต้องขัง จะได้รับการดูแลและควบคุมกำกับอย่างใกล้ชิด จากเจ้าหน้าที่คุมประพฤติ เพื่อให้มั่นใจว่า การปฏิบัติงานจะเป็นไปตามระเบียบและ มีพฤติกรรมที่เหมาะสมตลอดระยะเวลา การฝึกงาน ซึ่งการมีเจ้าหน้าที่ติดตามอย่าง เป็นระบบนี้ ยังช่วยส่งเสริมความมั่นใจแก่ สถานประกอบการในการรับผู้ต้องขังเข้าทำงาน และยังเป็นการเตรียมความพร้อมให้ผู้ต้องขัง สามารถปรับตัวเข้าสู่สภาพแวดล้อมของ การทำงานจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพและ ผลผลิตที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ การบรรเทา ปัญหาการขาดแคลนแรงงานในภาคอุตสาหกรรม เนื่องจากหลายสถานประกอบการประสบปัญหา ในการหาล้างแรงงานที่มีวินัยและตั้งใจทำงาน โครงการนี้จึงเป็นอีกหนึ่งช่องทางในการสนับสนุน ทรัพยากรมนุษย์ที่มีศักยภาพเข้าสู่ระบบการผลิต และสามารถสร้างความสมดุลให้แก่ทั้งผู้ต้องขัง ที่ต้องการโอกาสในชีวิตใหม่ และภาคอุตสาหกรรม ที่ต้องการแรงงานอย่างยั่งยืน

4) ผลลัพธ์ (Outcomes) ของโครง การแสดงให้เห็นถึงความสำเร็จในการสร้าง โอกาสแก่ผู้ต้องขังให้มีความทำภายหลังพ้นโทษ มีรายได้เลี้ยงตนเองและครอบครัว และได้รับการ ยอมรับจากสังคม ซึ่งนำไปสู่ความคุ้มค่า และความประหยัดค่าใช้จ่ายของรัฐบาล โดยการลดภาระค่าใช้จ่ายในการดูแลผู้ต้องขัง พัฒนาสภาพแวดล้อมภายในเรือนจำ ตอบสนอง ความต้องการแรงงานของภาคอุตสาหกรรม และลดโอกาสในการกระทำผิดซ้ำ โดยมี

รายละเอียดดังนี้

ผลลัพธ์ของโครงการสร้างงาน สร้างอาชีพ ฝึกทักษะการทำงานในภาคอุตสาหกรรม (โครงการพักโทษกรณีมีเหตุพิเศษ) สะท้อนให้เห็นถึงความสำเร็จในการสร้างโอกาสใหม่ให้แก่ผู้ต้องขังที่ผ่านการคัดเลือกให้เข้าร่วมโครงการ โดยเมื่อสิ้นสุดระยะเวลาการดำเนินงาน ผู้ต้องขังเหล่านี้มีโอกาสดำเนินงานในสถานประกอบการอย่างต่อเนื่องหลังพ้นโทษ ซึ่งไม่เพียงแต่ทำให้พวกเขามีรายได้เลี้ยงตนเอง และครอบครัวอย่างสุจริต หากยังช่วยฟื้นฟูความเชื่อมั่นในศักยภาพของตน และได้รับการยอมรับจากคนรอบข้างและสังคมในวงกว้าง อีกทั้งยังแสดงให้เห็นถึงความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจในระดับภาพรวม กล่าวคือ รัฐสามารถลดภาระค่าใช้จ่ายในการดูแลผู้ต้องขังลงได้อย่างมีนัยสำคัญ เนื่องจากจำนวนผู้ต้องขังที่ได้รับการปล่อยตัวก่อนกำหนด และไม่หวนกลับมากระทำผิดซ้ำ ช่วยลดค่าใช้จ่ายด้านสวัสดิการในเรือนจำ และในขณะเดียวกันยังส่งผลดีต่อการพัฒนาสภาพแวดล้อมภายในเรือนจำทั้งในด้านบรรยากาศ ความเป็นอยู่ และความร่วมมือระหว่างผู้ต้องขังกับเจ้าหน้าที่ และโครงการนี้ยังช่วยตอบสนองต่อความต้องการแรงงานของภาคอุตสาหกรรมในช่วงที่ประสบปัญหาขาดแคลนแรงงาน ทั้งยังเป็นการเติมเต็มช่องว่างด้วยแรงงานที่ผ่านการฝึกฝนและมีวินัยพร้อมต่อการทำงานจริง และที่สำคัญที่สุด ผลลัพธ์ในระยะยาวที่มีคุณค่ามากที่สุด คือ การลดโอกาสในการกระทำผิดซ้ำของผู้พ้นโทษ ซึ่งเป็นเป้าหมายหลักในการคืนคนดีสู่สังคมอย่างยั่งยืน

5) ผลกระทบ (Impact) ได้แก่ ส่งเสริมการคืนคนดีสู่สังคมอย่างมีประสิทธิภาพ ลดปัญหาการกระทำผิดซ้ำในระยะยาว ลดภาระ

ของรัฐในการดูแลผู้ต้องขัง และเสริมสร้างภาพลักษณ์ที่ดีของภาคอุตสาหกรรมที่ให้ออกส่แก่ผู้ต้องขัง โดยมีรายละเอียดดังนี้

ผลกระทบของโครงการสร้างงาน สร้างอาชีพ ฝึกทักษะการทำงานในภาคอุตสาหกรรม (โครงการพักโทษกรณีมีเหตุพิเศษ) มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อทั้งระบบราชทัณฑ์ ภาคอุตสาหกรรม และสังคมโดยรวม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการส่งเสริมการคืนคนดีสู่สังคมอย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากผู้ต้องขังที่ผ่านกระบวนการฝึกอาชีพและได้รับโอกาสในการทำงานจริง จะเกิดความมั่นใจในตนเอง มีเป้าหมายในชีวิต และสามารถกลับไปใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างมีศักดิ์ศรี ความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของสังคมที่ยอมรับตนเอง ส่งผลให้มีแนวโน้มในการกลับไปกระทำผิดซ้ำลดลงอย่างชัดเจน ซึ่งถือเป็นผลกระทบเชิงบวกที่เกิดขึ้นในระยะยาว อีกทั้งโครงการนี้ยังช่วยลดภาระของรัฐในการดูแลผู้ต้องขัง ทั้งในด้านค่าใช้จ่าย ค่าใช้แรงงานของเจ้าหน้าที่ และทรัพยากรในการควบคุมดูแล ส่งผลให้รัฐสามารถจัดสรรทรัพยากรไปพัฒนาคุณภาพของระบบราชทัณฑ์ในด้านอื่นได้อย่างเหมาะสม พร้อมกันนี้ ยังเป็นการส่งเสริมภาพลักษณ์ที่ดีของภาคอุตสาหกรรม โดยเฉพาะสถานประกอบการที่เข้าร่วมโครงการ ซึ่งแสดงถึงความรับผิดชอบต่อสังคม และเปิดโอกาสให้ผู้ที่เคยหลงผิดได้กลับตัวใหม่ในสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้และพัฒนา ภาคอุตสาหกรรมจึงไม่เพียงแต่ได้รับแรงงานที่มีทักษะและผ่านการฝึกฝนมาแล้ว หากยังได้รับความชื่นชมในฐานะผู้มีบทบาทร่วมในการสร้างสังคมแห่งโอกาสและความเท่าเทียม

6) ปัจจัยความสำเร็จของโครงการ “สมุทรปราการโมเดล” ได้แก่ การมีส่วนร่วม

ของทุกภาคส่วน ความรับผิดชอบ ความโปร่งใส ความเรียบง่าย การเรียนรู้จากการปฏิบัติ และการสนับสนุนจากผู้บริหารระดับสูง ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญในการขับเคลื่อนโครงการให้บรรลุเป้าหมาย โดยมีรายละเอียดดังนี้

ปัจจัยความสำเร็จของโครงการ “สมุทรปราการโมเดล” มีรากฐานมาจากความร่วมมืออย่างเข้มแข็งของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน หน่วยงานด้านกระบวนการยุติธรรม สถานประกอบการ และภาคประชาสังคม ซึ่งต่างมีบทบาทและหน้าที่เฉพาะในการผลักดันให้โครงการดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ความร่วมมือนี้ไม่เพียงแต่สะท้อนให้เห็นถึงการทำงานแบบบูรณาการ หากยังชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมั่นร่วมกันในคุณค่าของการให้ออกาสผู้ต้องขังในการกลับคืนสู่สังคม ความรับผิดชอบและความโปร่งใสในการดำเนินงานทุกขั้นตอนถือเป็นหัวใจสำคัญในการสร้างความน่าเชื่อถือให้แก่โครงการทั้งในด้านการคัดเลือกผู้เข้าร่วม การจัดสรรทรัพยากร การติดตามผล และการประเมินผลสัมฤทธิ์ ซึ่งช่วยป้องกันข้อครหาหรือความไม่ไว้วางใจจากสังคม ในขณะเดียวกัน การดำเนินโครงการที่อยู่บนพื้นฐานของความเรียบง่าย ชัดเจน และปฏิบัติได้จริง เป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่เอื้อให้สามารถนำแบบอย่างนี้ไปปรับใช้หรือขยายผลยังพื้นที่อื่นได้โดยสะดวก การเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง (Learning by doing) ก็เป็นอีกองค์ประกอบที่ช่วยยกระดับคุณภาพของโครงการ โดยการสะสมประสบการณ์ ปรับแก้ ปัญหา และพัฒนาแนวทางอย่างต่อเนื่อง บนพื้นฐานของบริบทเฉพาะของแต่ละรายกรณี ยิ่งไปกว่านั้น การมีผู้บริหารระดับสูงที่เล็งเห็นความสำคัญและให้การสนับสนุนอย่างจริงจัง

ไม่ว่าจะเป็นในด้านนโยบาย ทรัพยากร หรือ การสร้างแรงจูงใจแก่หน่วยงานภาคี ล้วนเป็นพลังสำคัญที่ช่วยขับเคลื่อนให้โครงการสามารถดำเนินไปจนบรรลุผลตามเป้าหมาย

โมเดลของโครงการสร้างงาน สร้างอาชีพ ฝึกทักษะการทำงานในภาคอุตสาหกรรม (โครงการพักโทษกรณีมีเหตุพิเศษ) มีความสอดคล้องกับทฤษฎีระบบ (Systems Theory) โดยทฤษฎีระบบ (Systems Theory) เป็นแนวคิดพื้นฐานที่มีอิทธิพลต่อการวิเคราะห์เชิงโครงสร้าง และกระบวนการในหลากหลายสาขาวิชา โดยเฉพาะในด้านการบริหาร การศึกษา การพัฒนาองค์กร และการดำเนินโครงการขนาดใหญ่ ทฤษฎีนี้ได้รับการพัฒนาขึ้นโดย Ludwig von Bertalanffy ในช่วงกลางศตวรรษที่ 20 โดยเสนอว่า ระบบ (System) หมายถึงหน่วยใดหน่วยหนึ่งที่ประกอบด้วยองค์ประกอบย่อยหลายส่วนซึ่งมีความสัมพันธ์และพึ่งพาอาศัยกันอย่างต่อเนื่อง (Bertalanffy, 1968)

แนวคิดนี้ถือว่าทุกระบบมีลักษณะเฉพาะที่สำคัญ คือ การทำงานร่วมกันขององค์ประกอบ (components) การแลกเปลี่ยนข้อมูลหรือพลังงานระหว่างกัน (interaction) และการดำรงอยู่ของระบบภายใต้สิ่งแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะส่งผลต่อความสามารถในการบรรลุเป้าหมายของระบบ โดยระบบที่ดีจะสามารถปรับตัว ตอบสนอง และพัฒนาได้จากปัจจัยทั้งภายในและภายนอก เมื่อพิจารณาในบริบทของ โครงการสร้างงาน สร้างอาชีพ ฝึกทักษะการทำงานในภาคอุตสาหกรรม (โครงการพักโทษกรณีมีเหตุพิเศษ) ของเรือนจำกลางสมุทรปราการ จะพบว่าโครงการนี้มีลักษณะเป็น “ระบบเปิด” (Open System) ที่ประกอบด้วยองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกันอย่างเป็นลำดับ

ขั้นตอน สามารถจำแนกได้ตามลำดับของระบบ โดยสามารถอธิบายได้ดังนี้

1) Input (ปัจจัยนำเข้า) คือ ทรัพยากรที่จำเป็นต่อการดำเนินโครงการ เช่น บุคลากร ได้แก่ เจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ วิทยากรภายนอก หรือภาคเอกชนที่เข้าร่วมสนับสนุน งบประมาณ จากภาครัฐหรือการสนับสนุนจากหน่วยงานอื่น สถานที่และอุปกรณ์ สำหรับฝึกอบรม ระเบียบ/กฎหมาย ที่เกี่ยวข้องกับการพักโทษ องค์ความรู้ และนวัตกรรม ที่ใช้ในการจัดอบรมทักษะอาชีพ ในภาคอุตสาหกรรม โดยองค์ประกอบเหล่านี้ ทำหน้าที่เป็นฐานข้อมูลและทรัพยากรเบื้องต้น ที่จำเป็นในการดำเนินโครงการให้มีประสิทธิภาพ

2) Process (กระบวนการ) คือ ขั้นตอนในการดำเนินกิจกรรมของโครงการอย่างเป็นระบบ เช่น การคัดเลือกผู้ต้องขังที่มีคุณสมบัติ เข้าร่วมโครงการ การวางแผนและออกแบบ หลักสูตรฝึกอบรม การจัดอบรมโดยวิทยากร การประเมินผลการฝึก การประสานกับ ภาคอุตสาหกรรมเพื่อรองรับแรงงานหลังพ้นโทษ ซึ่งกระบวนการเหล่านี้คือ กลไกหลักของระบบ ซึ่งเปลี่ยนปัจจัยนำเข้าให้กลายเป็นผลผลิต

3) Output (ผลผลิต) คือ ผลลัพธ์โดยตรงของกระบวนการ เช่น จำนวนผู้ต้องขังที่ผ่านการฝึกอบรม จำนวนที่ได้รับการบรรจุงาน หรือมีอาชีพหลังพ้นโทษ ผลสัมฤทธิ์ของการฝึก เช่น ระดับทักษะที่เพิ่มขึ้น ซึ่งข้อมูลในส่วนนี้ สามารถนำมาใช้ประเมินความสำเร็จเบื้องต้นของโครงการได้

4) Outcome (ผลลัพธ์ระยะกลาง) เป็นผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นหลังจากมีการนำผลผลิตไปใช้ในชีวิตจริง เช่น ผู้พ้นโทษสามารถมีรายได้ ที่มั่นคง มีการกลับเข้าสู่สังคมอย่างมีศักดิ์ศรี

ครอบคลุมและชุมชนให้การยอมรับ เกิดการปรับตัวของบุคคลให้สอดคล้องกับชีวิตภายนอกเรือนจำ ซึ่ง Outcome นี้แสดงให้เห็นถึงคุณค่าทางสังคมของโครงการที่เกินกว่าแค่การฝึกอาชีพ

5) Impact (ผลกระทบระยะยาว) คือ ผลกระทบทางสังคมที่ยั่งยืน เช่น การลดอัตรา การกระทำผิดซ้ำ การลดภาระของรัฐในกระบวนการ ยุติธรรม การสร้างสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย การเสริมสร้างศักยภาพทุนมนุษย์ ซึ่งถือเป็น เป้าหมายสูงสุดของโครงการนี้

ดังนั้น จากการประยุกต์ใช้ทฤษฎีระบบของ Bertalanffy สามารถสรุปได้ว่า โมเดล แนวทางปฏิบัติต่อผู้เข้าร่วมโครงการสร้างงาน สร้างอาชีพ และฝึกทักษะการทำงานใน ภาคอุตสาหกรรม (โครงการพักโทษกรณีมีเหตุ พิเศษ) กรณีศึกษาเรือนจำกลางสมุทรปราการ มีความสอดคล้องกับแนวคิดของระบบที่ประกอบด้วย องค์ประกอบต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์กันอย่างเป็นเหตุเป็นผลทั้งในมิติของปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลผลิต ผลลัพธ์ และผลกระทบ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงลักษณะของระบบเปิด (Open System) ที่มีการแลกเปลี่ยนปัจจัยกับ สิ่งแวดล้อมภายนอกอย่างต่อเนื่อง การมอง โครงการในลักษณะของระบบดังกล่าว ช่วยให้ สามารถดำเนินการตรวจสอบ วิเคราะห์ และประเมินประสิทธิภาพของโครงการได้อย่าง ครอบคลุม ทั้งในเชิงโครงสร้างการดำเนินงาน และในเชิงผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับผู้เข้าร่วมโครงการ อีกทั้งยังเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนพัฒนา และปรับปรุงระบบในอนาคต เพื่อยกระดับ ศักยภาพของโครงการในการขับเคลื่อนภารกิจ สำคัญด้านการคืนคนดีสู่สังคมอย่างยั่งยืน และมีประสิทธิผล

ภาพที่ 2 โมเดลแนวทางปฏิบัติต่อผู้เข้าร่วมโครงการสร้างงาน สร้างอาชีพ ฝึกทักษะการทำงานในภาคอุตสาหกรรม (โครงการพักโทษกรณีมีเหตุพิเศษ) กรณีศึกษาเรือนจำกลางสมุทรปราการ

หมายเหตุ. จากผู้วิจัย

■ สรุป

ผลสัมฤทธิ์ของโครงการสร้างงาน สร้างอาชีพ ฝึกทักษะการทำงานในภาคอุตสาหกรรม (โครงการพักโทษกรณีมีเหตุพิเศษ) กรณีศึกษา เรือนจำกลางสมุทรปราการ พบว่าโครงการดังกล่าวประสบความสำเร็จในหลายด้าน โดยเฉพาะในด้านผลผลิต (Outputs) ผลลัพธ์ (Outcomes) และความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจของภาครัฐและภาคเอกชน โครงการนี้สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ในการลดปัญหาความแออัดในเรือนจำและเสริมสร้างทักษะอาชีพให้กับผู้ต้องขังก่อนการกลับคืนสู่สังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ โครงการ “สมุทรปราการโมเดล” เป็นแนวทางที่น่านโยบายการพักโทษกรณีมีเหตุพิเศษมาประยุกต์ใช้ร่วมกับการฝึกทักษะวิชาชีพในภาคอุตสาหกรรม โดยผู้ต้องขังที่ได้รับการคัดเลือกสามารถออกไปทำงานนอกเรือนจำภายใต้การควบคุมด้วยกำไลอิเล็กทรอนิกส์ (EM) ซึ่งเป็นการลดภาระของเรือนจำและเตรียมความพร้อมให้ผู้ต้องขังในด้านการทำงานในสภาพแวดล้อมจริง

ในมิติของภาครัฐ โครงการดังกล่าวช่วยลดค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการเรือนจำและช่วยเสริมสร้างภาพลักษณ์ที่ดีของระบบราชทัณฑ์ไทย โดยการให้โอกาสแก่ผู้ต้องขังในการพัฒนาและกลับเข้าสู่สังคมอย่างมีคุณภาพ ขณะที่ภาคเอกชนได้รับประโยชน์จากการมีแรงงานที่ได้รับการฝึกฝนซึ่งช่วยลดต้นทุนในการฝึกอบรมและช่วยแก้ไขปัญหาลดขาดแคลนแรงงานในภาคอุตสาหกรรม โดยเฉพาะในอุตสาหกรรมที่ต้องการแรงงาน

เข้มข้น ในมิติทางสังคม โครงการนี้ยังช่วยให้ผู้ต้องขังสามารถสร้างรายได้และส่งเงินกลับช่วยเหลือครอบครัว ลดปัญหาทางเศรษฐกิจของครอบครัวผู้ต้องขัง และช่วยเพิ่มความมั่นใจแก่สังคมในการเปิดโอกาสให้ผู้พ้นโทษสามารถกลับสู่สังคมได้อย่างมั่นคง

โครงการนี้ประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยช่วยให้ผู้ต้องขังได้ฝึกทักษะอาชีพในสภาพแวดล้อมการทำงานจริง ซึ่งส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาทักษะที่จำเป็นในอาชีพนั้นๆ นอกจากนี้ การได้รับค่าตอบแทนและสวัสดิการเช่นเดียวกับพนักงานทั่วไปช่วยให้ผู้ต้องขังสามารถปรับตัวเข้าสู่สังคมการทำงานได้ดีขึ้น และลดอคติจากนายจ้างและเพื่อนร่วมงาน อีกทั้งยังมีการควบคุมพฤติกรรมของผู้ต้องขังอย่างเข้มงวด โดยใช้เทคโนโลยีการติดตามพฤติกรรมผ่านกำไลอิเล็กทรอนิกส์ (EM) ซึ่งช่วยให้การควบคุมพฤติกรรมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

นอกจากนี้ โครงการยังมีบทบาทในการบรรเทาปัญหาการขาดแคลนแรงงานในสถานประกอบการ โดยเฉพาะในช่วงที่ธุรกิจขยายตัวและมีการลดการจ้างแรงงานต่างด้าว ผู้ต้องขังที่ได้รับการฝึกทักษะและสามารถทำงานได้ดีสามารถทดแทนแรงงานที่ขาดแคลนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และการที่ผู้ต้องขังได้รับโอกาสในการฝึกทักษะอาชีพภายใต้การควบคุมอย่างเข้มงวดและได้รับค่าตอบแทนที่เทียบเท่ากับพนักงานทั่วไป ช่วยเสริมสร้างความเชื่อมั่นและลดอคติจากสังคมในการยอมรับผู้พ้นโทษกลับสู่สังคมอย่างมีศักดิ์ศรีและมั่นคง

■ ข้อเสนอแนะ

1) ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1) เสนอให้กระทรวงยุติธรรมและกรมราชทัณฑ์ ควรจัดทำคู่มือหรือแนวทางปฏิบัติที่เป็นมาตรฐานกลาง สำหรับสถานประกอบการที่เข้าร่วมโครงการ เพื่อให้มั่นใจว่าทุกฝ่ายมีแนวทางเดียวกันในการดำเนินงาน

1.2) เสนอให้ กรมราชทัณฑ์ หรือ กรมคุมประพฤติ ส่งเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องมาร่วมดำเนินการในหน่วยงานกลาง โดยการจัดตั้งศูนย์ประสานและติดตามช่วยเหลือผู้กระทำผิด

1.3) การสนับสนุนให้หน่วยงานภาครัฐ เอกชน และภาคประชาสังคมมีบทบาทในการสนับสนุนโครงการ โดยอาจมีมาตรการจูงใจ โดยเฉพาะสำหรับสถานประกอบการที่เข้าร่วมโครงการ เพื่อกระตุ้นให้ภาคธุรกิจมีส่วนร่วมมากขึ้น เช่น กระทรวงการคลังสนับสนุน มาตรการการลดหย่อนภาษีหรือการยกเว้น ค่าธรรมเนียมบางประการให้สถานประกอบการที่รับผู้ต้องขังเข้าทำงาน กระทรวงอุตสาหกรรม สนับสนุนให้ภาคอุตสาหกรรมสามารถจ้างงาน ผู้ต้องขัง และกำหนดมาตรฐานการจ้างงานที่เหมาะสม กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) สนับสนุนการช่วยเหลือผู้ต้องขัง หลังพ้นโทษให้ปรับตัวเข้ากับสังคมได้ บริษัท และสถานประกอบการเอกชนรับผู้ต้องขังเข้าทำงาน และร่วมมือกับรัฐในการกำหนดแนวทางพัฒนาทักษะอาชีพ เป็นต้น

1.4) เสนอให้ กรมราชทัณฑ์ และ กรมคุมประพฤติ พัฒนาระบบดิจิทัลสำหรับติดตามและคัดกรองแรงงาน วางระบบคัดกรอง

ที่ชัดเจนและเป็นธรรม โดยการกำหนดหลักเกณฑ์คัดเลือกผู้ต้องขัง ที่สามารถเข้าร่วมโครงการ โดยพิจารณาจากความประพฤติ ศักยภาพ และความเหมาะสมกับประเภทของงาน เพื่อเพิ่มโอกาสในการปรับตัวและลดอัตรา การกระทำผิดซ้ำ

1.5) เสนอให้ กรมราชทัณฑ์ และ กรมคุมประพฤติ พัฒนาระบบข้อมูลทักษะแรงงานของผู้ต้องขัง ด้วยการจัดทำระบบ ฐานข้อมูล ทักษะและความสามารถของผู้ต้องขัง เพื่อให้สถานประกอบการสามารถเลือกบุคคลที่เหมาะสมกับความต้องการของตลาดแรงงาน

1.6) เสนอให้ กรมราชทัณฑ์ และ กรมคุมประพฤติ กำหนดมาตรการติดตามผลโครงการในระยะยาว ควรมีระบบติดตามและประเมินผลที่เป็นรูปธรรม โดยพิจารณาผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับผู้ต้องขัง สถานประกอบการ และสังคมโดยรวม เพื่อปรับปรุงโครงการให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

1.7) เสนอให้กระทรวงยุติธรรมและกรมราชทัณฑ์ ขยายโครงการไปยังเรือนจำ และทัณฑสถานทั่วประเทศ โดยพิจารณาความแตกต่างของบริบทในแต่ละพื้นที่ กำหนดแนวทางการขยายผลโครงการให้เหมาะสมกับพื้นที่ต่าง ๆ และการศึกษาความเหมาะสมของแต่ละพื้นที่ เพื่อขยายโครงการให้ครอบคลุมทั่วประเทศ โดยคำนึงถึงอุตสาหกรรมที่มีความต้องการแรงงานในแต่ละพื้นที่

2) ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

2.1) เสนอให้ กระทรวงยุติธรรม กรมราชทัณฑ์ และองค์กรสื่อสารมวลชน ควรประชาสัมพันธ์เชิงรุกอย่างต่อเนื่องผ่าน

ช่องทางต่าง ๆ เพื่อให้สังคมรับรู้และเข้าใจถึงวัตถุประสงค์ของโครงการ และช่วยลดอคติของนายจ้างและประชาชน

2.2) เสนอให้ กระทรวงยุติธรรม กรมคุมประพฤติ และกรมราชทัณฑ์ พัฒนาโปรแกรมเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยตัว โดยการจัดทำ หลักสูตรฝึกอบรมก่อนปล่อยตัว ที่เน้นทักษะอาชีพที่เป็นที่ต้องการในตลาดแรงงาน การพัฒนาทักษะทางสังคม และการปรับทัศนคติเพื่อให้ผู้ต้องขังสามารถปรับตัวเข้าสู่สังคมได้ดีขึ้น

2.3) เสนอให้กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) และกรมคุมประพฤติ ควรมีระบบติดตามและให้คำปรึกษาแก่ผู้ต้องขังหลังพ้นโทษเป็นระยะ เพื่อช่วยให้ผู้ต้องขังปรับตัว และลดความเสี่ยงในการกระทำผิดซ้ำ

2.4) เสนอให้สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับภาคธุรกิจและภาคประชาสังคม ควรจัดตั้งแพลตฟอร์มความร่วมมือระหว่างภาครัฐ เอกชน และประชาสังคม เพื่อสนับสนุนการฝึกอาชีพ และสร้างโอกาสการจ้างงานให้กับผู้ต้องขัง

2.5) เสนอให้ สถานประกอบการมี มาตรการช่วยเหลือผู้ต้องขังที่ทำงานในองค์กร ควรพิจารณาให้มาตรการสนับสนุนเพิ่มเติม เช่น การจัดอบรมพนักงานเพื่อส่งเสริมการยอมรับผู้ต้องขังในที่ทำงาน การให้คำปรึกษาด้านจิตวิทยา และมาตรการช่วยเหลืออื่น ๆ

2.6) เสนอให้ กระทรวงยุติธรรม กรมคุมประพฤติ และกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม (DEPA) พัฒนาระบบดิจิทัล สำหรับการบริหารจัดการโครงการ เช่น แพลตฟอร์มออนไลน์ ที่ช่วยให้สถานประกอบการและ

กรมราชทัณฑ์สามารถติดตามความคืบหน้าของผู้ต้องขังที่เข้าร่วมโครงการได้ง่ายขึ้น

2.7) เสนอให้ประสานความร่วมมือกับองค์กรระหว่างประเทศ เช่น โครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNDP) เป็นต้น ให้เกิดความร่วมมือกับองค์กรที่เชี่ยวชาญด้านการฟื้นฟูผู้ต้องขัง เพื่อนำแนวปฏิบัติที่ดีจากต่างประเทศมาประยุกต์ใช้กับบริบทของไทย

■ บรรณานุกรม

- Beccaria, C. (1963). *On crimes and punishments* (Introduction by H. Paolucci, Trans.). Macmillan.
- Becker, H. S. (1963). *Outsiders: Studies in the sociology of deviance*. Free Press.
- Bentham, J. (1948). *An introduction to the principles of morals and legislation*. Hafner Publishing Company.
- Budget Bureau. (2021). *Budget expenditure analysis report for fiscal year 2021*. Bangkok: Office of the Prime Minister.
- Bertalanffy, L. von. (1968). *General system theory: Foundations, development, applications*. George Braziller.
- Department of Corrections, Bureau of Behavioral Development. (2022). *Annual report 2022*. Author.
- Department of Corrections. (2023). *Five-year operational plan (2023–2027)*. Author.
- Department of Corrections. (2025, April 22). *Recidivism statistics of inmates*. <http://www.correct.go.th/recstats/index.php#>

- Kitcharoen, W. (2015). *Parole condition with electronic monitoring* [Unpublished Master's Thesis]. Dhurakij Pundit University.
- Martinson, R. (1974). What works? Questions and answers about prison reform. *The Public Interest*, 35(1), 22-54.
- Meepien, P., & Bubphamala, B. (2022). Factors causing recidivism in Narcotics cases of the Inmates Udon Thani Central Prison. *Journal of Roi Kaensarn Academi*, 7(3), 17-32.
- Prachachat Turakij Online. (2021, July). *Thai chamber of commerce reveals labor shortage of 500,000 due to migrant workers returning home during COVID-19*. <https://www.prachachat.net/economy/news-708917>
- Silarat, N., & Boonsathorn, W. (2019). Factors and benefit for organizations in hiring former convicts to work in organizations. *Human Resource and Organization Development Journal*, 11(2), 90-115.
- Srinakharinwirot University, Behavioral Science Research Institute. (2008). *Result-Based Management – RBM*. http://bsris.swu.ac.th/health/doc/knowledge/result_based_management.pdf
- Tannenbaum, F. (1938). *Crime and the community*. Ginn.
- Valentine, E. J., & Redcross, C. (2015). *Transitional jobs after release from prison: Effects on employment and recidivism*. https://www.researchgate.net/publication/283890261_Transitional_jobs_after_release_from_prison_effects_on_employment_and_recidivism

